

MOUN RAJKUMAR
(Gujarati translation of the “Khamosh Shahzada”)

ખામોશ શહેરાદા (ઉદ્દ્વી)નું સૌપ્રથમ ગુજરાતી ભાષાંતર
મૌન રાજકુમાર

- વર્થ વાતોના કંપાવનારા ચાર નુકસાન 3
- વાતને બિન જરૂરી બાખતોથી પાક કરવાનો ઉત્તમ ઉપાય 27
- સાખુ વહુનો કંજિયો ડામવાનો મદની ઉપાય 10
- બોલતાં પહેલાં જોખવાની રીત 29
- મોઢામાંથી લોહી અને પરુ નીકળાંતું હશે 15
- મૌનની બરકતથી દીદારે મુસ્તકા 33
- સાત મદની ફૂલોનો “ફારૂકી ગુલદસ્તો” 16
- ધરમાં મદની માહોલ બનાવવાના 19 મદની કૂલ 38

શૈખે તરીકત, અમીરે અહેવે સુન્તત,
બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરતે અલ્લામા મૌલાના અખૂ બિલાલ

મુહમ્મદ ઈલ્�યાસ અતાર કાદિરી રાજી

ડામેટ બ્રેકાથ્મ
العالية

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوٰةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ النَّبِيِّنَ امَّا بَعْدُ فَاقُولُوا بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ يَسِّعُ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّجِيمُ ط

પુસ્તક વાંચવાની દુઆ

રજૂકર્તાઃ શૈખે તરીકત, અમારે અહલે સુનાત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી, હજરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી રજવી દામથી બ્રાકન્થેમ માટે દીની પુસ્તક અથવા ઈસ્લામી સબક વાંચતા પહેલા નીચે આપેલી દુઆ પઢી લો. જે કાંઈ વાંચશો યાદ રહેશે. દુઆ આ છે :

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَلَا شُرٰعْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاَكْرَامِ

અનુવાદ : એ શાલામ ! અમારા પર ઈલમ અને રહસ્યના દરવાજા ખોલી નાખ અને અમારા પર પોતાની રહમતા નાજિલ ફરમાવ ! હે અન્મત અને બુનુર્ગીવાળા.

(المُسْتَطْرُفُ ج ١ ص ٣٠ دار الفكير بيروت)

નોટ : આગળ-પાછળ એક એક વાર દુર્દશ શરીર પઢી લો .

તાલિબે ગમે મદીના

બકીઅ

વ મગફિરત

13, શવાલુલ મુકર્રમ, 1428 હ.

ક્યામતના દિવસે અફ્સોસ

ફરમાને મુસ્તફા : સૌથી વધારે અફ્સોસ ક્યામતના દિવસે એને થશે જેને હુનિયામાં ઈલમ પ્રામ કરવાની તક મળી પણ એણે પ્રામ ન કર્યું અને તે વ્યક્તિને થશે જેણે ઈલમ પ્રામ કર્યું અને બીજાઓએ તો એનાથી સાંભળીને ફાયદો ઉઠાવ્યો પરંતુ તેણે ન ઉઠાવ્યો. (એટલે કે એ ઈલમ પર અમલ ન કર્યો)

(તારિખ દમશ્ક લાભ ઉસાકર, ج ٥١ ص ١٣٨ دار الفكير بيروت)

પુસ્તક ખરીદનાર ધ્યાન આપો

પુસ્તક છાપવામાં દેખિતી ખરાબી હોય અથવા પાનાં ઓછા હોય તેમ જ બાઈન્ડિંગ માં આગળ-પાછળ થયા હોય તો મકતબતુલ મદીનાનો સંપર્ક સાધવો.

“મોન રાજકુમાર”

દા'વતે ઈસ્લામીની સૌપ્રથમ ગુજરાતી પુસ્તિકા

અત્યાર સુધી ગુજરાતમાં મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી) તરફથી માત્ર ઉર્દૂમાંથી ગુજરાતી લિપિયાંતર જ કરવામાં આવે છે. જેમાં સામાન્ય રીતે ભાષા ઉર્દૂ અને લખાણ ગુજરાતી હોય છે. પરંતુ હવે ખાસ કરીને ગુજરાતમાં “ધૌમે કુફ્લે મદીના” મનાવવાનાં ઉત્સાહ હેઠળ મજલિસે તરાજિમ દ્વારા શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી રજવી રજવી ના ઉર્દૂ રિસાલા “ખામોશ શહેઝાદા” નું સૌપ્રથમ ગુજરાતી ભાષાંતર કરીને “મોન રાજકુમાર” ના નામે મકન્ટબતુલ મદીનાથી પ્રકાશિત કરવામાં આવેલ છે. આ રિસાલાનું ગુજરાતી ભાષાંતર કરવા માટે નીચે દરખાલાં પગલાં ભરવામાં આવ્યાં છે.

અરબી તથા ફારસી મતન અને અરબી પુસ્તકોના હવાલા તેમજ “رَبُّنَا اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ كُلُّ شَيْءٍ وَمَا مَنَّا عَلَيْهِ إِلَّا مَوْسُمٌ” અને “عَزَّوَ جَلَّ” વગેરે પણ અરબીમાં જ મૂકવામાં આવેલ છે. શે'ર-શાયરી, શીર્ષકના અક્ષરોની નિસખત વાળા વાક્યો અને માન વાચ્યક અલકાભ તથા સંબોધન વાક્યો અને ગુજરાતીમાં જ પ્રચલિત ઘણા ખરા ઉર્દૂ શબ્દો તથા દા'વતે ઈસ્લામીની આગવી ઈસ્લેલાહ (પારિભાષિક શબ્દો) નું પણ ભાષાંતર કરવામાં આવ્યું નથી. જેથી કરીને મૂળ ઉર્દૂ રિસાલાની બરકત પણ જળવાઈ રહે.

આ પુસ્તિકાના ગુજરાતી ભાષાંતરની સંપૂર્ણ જવાબદારી ફક્ત મજલિસે તરાજિમની છે. આથી જો કોઈ સ્થળે સુધારો-વધારો અથવા તો કોઈ ભૂલ જણાય તો (E-mail, Sms અથવા WhatsApp દ્વારા) સંપર્ક સાધીને સવાબ કમાવવો.

નોંધ : ગુજરાતી ભાષાંતરને શિષ્ટમાન્ય અને ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળું બનાવવા માટેના વાચકોના સૂચનો આવકાર્ય છે.

-: સંપર્ક :-

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

મદની મર્ક્ઝ, કાસિમ હાલા મર્ક્ઝિદ, બીજો માળ, નાગર વાડા મેઠન રોડ,

વડોદરા-1 ગુજરાત. Mo. 9327776311

E-mail : translation.baroda@dawateislami.net

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَقَاعُوذُبِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

મૌન રાજકુમાર⁽¹⁾

શૈતાન અટકાવવાના લાખો પ્રયાસ કરે તેમ છતાં આ પુસ્તિકા (48 પાનાં) સંપૂર્ણ વાંચી લો. જો બોલવામાં સાવચેતી રાખવાની ટેવ નહીં હોય તો દિલ ખુદાના ડરથી જીવંત હોવાની સ્થિતિ માં એન શાءُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ આપ રડી પડશો.

દુરદ શરીકની ફરીલત

રસૂલે નાઝીર, સિરાજે મુનીર, મહબૂબે રખ્યે કદીર નું ફરમાને દિલનશીન છે : જિકે ઈલાહીની કસરત કરવી અને મારા પર દુરદે પાક પઢવું ફક (એટલે તંગળી) ને દૂર કરે છે. (الْقُولُّ الْبَدِيعُ مِنْ صَلَوةِ الْحَبِيبِ ٢٧٣)

صَلُوٰوَاتٌ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

રાજકુમારે એકાએક મૌન ધારણ કરી લીધું. રાજી અને મંત્રીઓ અને તમામ દરબારીઓ આશ્વર્ય ચકિત છે કે આખરે આને શું થઈ ગયું છે કે બોલતો જ નથી ! બધાએ પ્રયત્ન કરી જોયો પણ રાજકુમાર મૌન હતો મૌન જ રહ્યો. મૌન હોવા છતાં રાજકુમારના નિત્યકમમાં કોઈ ફેર ન પડ્યો. એક દિવસ મૌન રાજકુમાર પોતાના સાથીદારો સાથે પક્ષીઓનો શિકાર કરવા નીકળ્યો. ધનુષ પર બાણ ચઢાવી એક

લિને

① આ બધાન અમીરે અહલે સુન્નતે (ડાયિત બ્રાકાનુમ ગાલિય) તબ્લીગે કુરાનાનો સુન્નતની વિશ્વાપી બિન રાજકીય તહેરીક દા'વતે ઈસ્લામીના આલમી મદની મર્ક્જ ફેઝને મદીનામાં સુન્નતોથી ભરપૂર હફ્તાવાર ઈજિતમાંમાં (૯, જુમાદલ ઉખરા સિ. 1432 હિ./ 12-5-11) માં ફરમાવ્યું હતું. સુધારો વધારો કરીને લેખિત સ્વરૂપે આપની સેવામાં પ્રસ્તુત છે.

મજલિસે મકતબતુલ મદીના

કરણાને ગુરુનાના : મારા પર પુષ્ટણ પ્રમાણમાં ફરુદે પાક પદો બેશક તમારું મારા પર ફરુદે પાક પદું તમારા ગુનાદોની મગફેરત છે. (૩૮)

ગીય વૃક્ષ નીચે ઉભો રહી તેમાં પક્ષીને શોધી રહ્યો હતો, એટલામાં વૃક્ષના પાંદડાઓમાંથી કોઈ પક્ષીના બોલવાનો અવાજ આવ્યો, બસ પછી તો શું હતું, તેણે તરત જ અવાજની દિશામાં બાણ ચલાયું અને જોત જોતામાં એક પક્ષી ઘાયલ થઈને પડ્યું અને તરફડવા લાગ્યું. મૌન રાજકુમાર અનાયાસે બોલી ઉઠ્યો : પક્ષી જ્યાં સુધી મૌન હતું સલામત રહ્યું પરંતુ બોલતાની સાથે જ બાણનું લક્ષ્ય બની ગયું અને અફસોસ ! એના બોલવાને કારણો હું પણ બોલી પડ્યો !!

ચૂપ રહેને મેં સૌ સુખ હેં તૂ યેહ તજરિબા કર લે
અય ભાઈ ! જબાં પર તૂ લગા કુફ્લે મદ્દીના

(વસાઈલે બજિશા, પાના : 66)

صَلُّوٰعَلَّ الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

મૌનમાં સલામતી છે

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! આ કિસ્સો ભલે ઉપજાવી કાઢેલો હોય પણ આ નકારી ન શકાય એવી વાસ્તવિક્તા છે કે વાતોડિયો માણસ બીજાઓને બોલવા પર વિવશ કરતો, પોતાનો તથા અન્ય વ્યક્તિઓનો સમય વેડફંતો, ઘણીવાર બોલીને પ્રાયશ્ચિત કરતો અને વારંવાર તકલીફ ભોગવતો રહે છે, ખરેખર માણસ જ્યાં સુધી ચૂપ રહે છે ઘણી બધી આપત્તિઓથી સલામતીમાં રહે છે.

બહેરામ અને પક્ષી

કહેવાય છે : બહેરામ કોઈ વૃક્ષ નીચે બેઠો હતો, તેને એક પક્ષીનો અવાજ સંભળાયો અને એણે તેને પાડી દીધું. પછી કહેવા લાગ્યો : જીભ (મોઢા)ની સુરક્ષા માણસ અને પક્ષી બંને માટે લાભદાયી છે જો આ પક્ષી પોતાનું મોઢું બંધ રાખ્યું તો નાશ ન પામતું. (૧૬૭ ચ ૧) (મુસ્તાર્ફ જ ૧)

કરમાને ગુરતાકા : મારા પર દુરુદે પાક પુષ્કળ પ્રમાણમાં પદો બેશક આ તમારા માટે પાકી છે. (ગુરૂત્વ).

મોનની કરીલત અંગે મુસ્તાકના ચાર કરમાનો

﴿١﴾ એટલે જે મૌન રહ્યો તેને મુક્તિ મળી.

(٢٥٠٩) مौن الصَّمْتُ سَيِّدُ الْأَخْلَاقِ (تirmidhi ج ٤ ص ٢٢٥ حديث)

الصَّمْتُ أَرْفَعُ الْعِبَادَةِ (٣) (الفردوس بِمَأْوَرِ الْخَطَابِ ج ٢ ص ٤١٧ حديث ٢٨٥٠)

મૌન (عَزَمَ) (٤) (أيضاً حديث ٣٨٤٩) (٤) مાણસનું મૌન

પર ટકી રહેવું ૬૦ વર્ષની બંદગી કરતા વધુ સારું છે.

(شَعْبُ الْأَيَمَانِ ج ٤ ص ٢٤٥ حديث ٤٩٥٣)

૬૦ વર્ષની ઈલાદત કરતા વધુ સારું હોવાનો ખુલાસો

મુફસ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન યોથી હદીસે પાક હેઠળ ફરમાવે છે : એટલે કે જો કોઈ માણસ ૬૦ વર્ષ ઈલાદત કરે પરંતુ વધારે પડતી વાતો પણ કરે, સારી નરસી વાત વચ્ચેનો ભેદ ન પારખી શકે તેના કરતા વધુ સારું એ છે કે થોડીવાર મૌન રહે કારણકે મૌનમાં ચિંતન પણ થયું, મનની સુધારણા પણ, અલ્લાહની ઓળખાણ અને હકીકતોમાં મનન પણ, જીકે ખફીના સમુદ્રમાં તુબકી પણ, મુરાકબો (ધ્યાન મજન) પણ.

(મિરાતુલ મનાજીહ, ભાગ : ૬, પાના : ૩૬૧, ટૂંકસાર)

વ્યર્થ વાતોના કંપાવનારા ચાર નુકશાન

ગાય્યા મારનારા, વાતનું વતેસર કરનારા, બલકે વ્યર્થ વાત જાઈજ હોવા છતાં ગુનો નથી એમ વિચારીને જેઓ ક્યારેક ક્યારેક વ્યર્થ વાતો કરે છે તેઓ પણ વ્યર્થ વાતો વિશે હુજુજતુલ ઈસ્લામ હજરતે સાયિદુના ઈમામ અબૂ હામિદ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગાજાલી ના પ્રતિભાવો જુએ અને પોતાને

કરુણાને શુશ્રાવા : જે મારા પર જુમાના દિવસે બસો વાર હુરુટ શરીર પઢે એના બસો વર્ષના ચુનાછ માફ થશે. (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ)

વ્યર્થ વાતચીતના આ ચાર નુકશાનોથી ડરાવે. આપ રَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلٰيْهِ : એ આ ચાર કારણોના લીધે વ્યર્થ વાતોની નિંદા ફરમાવી છે.

﴿1﴾ વ્યર્થ વાતો કિરામન કાતિબીન (એટલે કે કર્મો લખનારા બુજુર્ગ ફિરિશ્તાઓ) ને લખવી પડે છે, તેથી માણસે તેમનાથી શરમ કરવી જોઈએ અને તેમને વ્યર્થ વાતો લખવાનો કષ્ટ ન આપવો જોઈએ. **અલ્લાહ** 26માં સીપારામાં સૂરાએ ٢ આયત નંબર 18 માં ઈશાદ ફરમાવે છે :-

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَذٰيْهِ
وَقِبْعَتِيْدٌ

તર્જમાને કન્જુલ ઈમાન : કોઈ વાત એ મુખમાંથી નથી કાઢતો કે એની પાસે એક રક્ષક તૈયાર ન બેઠો હોય.

﴿2﴾ એ વાત સારી નથી કે વ્યર્થ વાતોથી ભરપૂર આમાલનામું **અલ્લાહ** ગુરૂજાં ના દરબારમાં રજૂ થાય.

﴿3﴾ **અલ્લાહ** ના દરબારમાં તમામ મહ્લૂકની સામે બંદાને હુકમ થશે કે પોતાનું આમાલનામું વાંચીને સંભળાવો ! હવે કયામતની ભયાનક સખ્તીઓ તેની સામે હશે, માણસ નજીન હશે, ધંશો તરસ્યો હશે, ભૂખના કારણે કમર ભાંગી રહી હશે, જન્તમાં જતો અટકાવી દેવાયો હશે અને દરેક પ્રકારની રાહત તેના પર બંધ કરી દેવામાં આવી હશે, વિચાર તો કરો આવી કષ્ટદાયક સ્થિતિમાં વ્યર્થ વાતોથી ભરપૂર આમાલનામું વાંચી સંભળાવવું કેટલું કષ્ટદાયક હશે ! (હિસાબ લગાવો, જો દરરોજ માત્ર 15 મિનિટ પણ વ્યર્થ વાતો કરી હશે તો એક મહિનાના સાડા સાત કલાક થયાં અને એક વર્ષના 90 કલાક, માની લો કે કોઈએ પચાસ વર્ષ સુધી રોજ સરેરાશ 15 મિનિટ વ્યર્થ વાતચીત કરી તો 187 દિવસ 12 કલાક થયા. મતલબ કે ૪ મહિના

ફરમાનો મુસ્તાકા : મારા પર હુકુમે પાક પઢો અલ્લાહ તમારા પર રહેમત મોકલશે.(અનુષ્ઠાન)

કરતા વધારે, તો વિચાર કરો ! કયામતનો ભયંકર દિવસ જેમાં સૂરજ
માત્ર સવા માઈલ પર રહીને આગ વરસાવી રહ્યો હશે, આવી ભાન
ભૂલાવનાર ગરમીમાં સતત છ મહીના સુધી કોણ આમાલનામું વાંચીને
સંભળાવી શકશે ! આ તો માત્ર રોજની પંદર ભિનિટની વર્થ વાતચીતનો
હિસાબ છે. આપણા તો ઘણીવાર કેટ કેટલા કલાકો ભિત્રો સાથે વર્થ
વાતચીતમાં પસાર થઈ જાય છે, ગુનાઓથી ભરપૂર વાતો અને અન્ય
ખરાબીઓ આ ઉપરાંત)

﴿٤﴾ કયામતના દિવસે બંદાને વર્થ વાતો વિશે ઠપકો આપવામાં આવશે અને તેને લજીવવામાં આવશે. બંદાની પાસે આનો કોઈ જવાબ નહિ હોય અને તે **અત્તાન** ﴿غَرَوْجَل﴾ ની સામે શરમથી પાણી પાણી થઈ જશે. (منهاج العابدين ص ٦٧)

(منهاج العابدين ص ٦٧)

હર લફ્ઝ કા કિસ તરહ હિસાબ આહ ! મૈં દુંગા॥

અલ્લાહ જાણો કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બખ્શિશ, પાના : 66)

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى الْحَبِيبِ !

સૌથી વધારે નુકશાનકારક વસ્તુ

(سنن ترمذی ج ۴ ص ۱۸۴ حدیث ۲۴۱۸)

ફરમાને ગુરતા છે : કે મારા પર દસ વાર સવારે અને દસ વાર સાંજે ફુરેટ પાક પદે એને ક્યામતના દિવસે મારી શરીરાન્ત ભળશે. (૧૦૧૫૮)

ભલાઈની વાત કરો અથવા ચૂપ રહો

કાશ ! બુખારી શરીફની આ હદીસે પાક આપણાં મન અને મસ્તિષ્કમાં દ્રઢ થઈ જાય, જેમાં આ પણ છે : **مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لَيُصْمِتْ** એ કોઈ **અલ્લાહ** અને ક્યામત પર ઈમાન રાખે છે તેણે ભલાઈની વાત કરવી જોઈએ અથવા ચૂપ રહેવું જોઈએ. (૧૦૧૮ ચ ૪ અધ્યારી) દા'વતે ઈસ્લામીની પ્રકાશક સંસ્થા મકતબતુલ મદીના દ્વારા પ્રકાશિત 217 પાનાં પર આધારિત પુસ્તક “ અલ્લાહ વાલોં કી બાતોં ” પાના નં. 91 પર અમીરુલ્લ મુઅમ્બિનીન, હજરતે સાયિદુના સિદ્દીકે અકબર ફરમાવે છે : એ વાતમાં કોઈ ભલાઈ નથી જેનો ઉદેશ **અલ્લાહ** ને રાજી કરવાનો ન હોય. (૧૧ અધ્યારી) હજરતે સાયિદુના ઈમામ સુફ્યાન સૌરી એ ફરમાવ્યું : **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** એ ફરમાવ્યું : ઈબાદતનું પ્રથમ સોપાન મૌન હોય છે પછી જ્ઞાન પ્રાપ્તિ, એના પછી એનું દ્રઢિકરણ, પછી એના પર અમલ કરવું અને એને ફેલાવવું. (તારિખ બગદાદ ચ ૬ ચ ૬)

જો જન્મત જોઈતી હોય તો.....

ની **عَلَى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ** ઈસા રૂહુલ્લાહ ખિદમતમાં લોકોએ વિનંતી કરી : કોઈ એવો અમલ બતાવો કે જેનાથી જન્મત મળે. ઈશ્રાદ ફરમાવ્યું : ક્યારેય ન બોલો. અરજ ગુજરી : આ તો થઈ શકે એમ નથી. ફરમાવ્યું : સારી વાત સિવાય મોંમાંથી કંઈ પણ ન બોલો. (અધ્યાત્મ ગુરૂણી ચ ૩ ચ ૧૨૬)

અકસર મરે હોંટોં પે રહે જિકે મદીના

અલ્લાહ જબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બજિશાશ, પાના : 66)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કરમાને ગુરતકા : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પઢે એથે વેદના આપી. (بِالْجَنَاحِ)

મૌન ઈમાનની સલામતીનું માધ્યમ છે

જે બદનસીબની જીભ કાતરની જેમ દરેકની વાત કાપતી જતી હોય છે, તે બીજાઓની વાત સારી રીતે સમજવાથી વંચિત રહેશે બલકે વાતોદિયા માણસ માટે એ પણ ભય રહે છે કે બડબડાટ કરવાથી મુખમાંથી عَزَّوَجَلَ مَعَذَّلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَ કુદ્દિયાત નીકળી જાય. આથી હુજ્જતુલ ઈસ્લામ હજરતે સચ્ચિદુના ઈમામ અબૂ હામિદ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગાજાતી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ ઈહ્યાઉલ ઉલ્મમાં ઘણાં બુજુર્ગોના કથન નકલ કરીને ફરમાવે છે : મૌન રહેતા માણસમાં બે વિશેષતાઓ એકગ્ર થઈ જાય છે ॥૧॥ તેનું દીન (ઈસ્લામ) સલામત રહે છે ॥૨॥ બીજાની વાત સારી રીતે સમજ લે છે. (احياء العلوم ج ٢ ص ١٢٧)

મૌન અજ્ઞાની(જહિલ)નો પડદો છે

હજરતે સચ્ચિદુના સુફ્યાન બિન ઉયૈના એ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى ફરમાવ્યું : મૌન જ્ઞાનીની પ્રતિભા અને અજ્ઞાનીનો પડદો છે. (شعب الأيمان ج ٧ ص ٨٦ حديث ٤٧٠١)

મૌન ઈબાદતની ચાવી છે

હજરતે સચ્ચિદુના ઈમામ સુફ્યાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَانِ થી મરવી છે : વધારે મૌન ઈબાદતની ચાવી છે.

(الصَّمْتُ مَعَ مُوسَوِّعَةِ أَبْنِ آبِي الدُّنْيَا ج ٧ ص ٢٥٥ رقم ٤٣٦)

માલની સુરક્ષા સરળ છે પણ જુબની ....

હજરતે સચ્ચિદુના મુહમ્મદ બિન વાસેઅ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ التَّائِفُع એ હજરતે સચ્ચિદુના માલિક બિન દીનાર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْفَقَار થી ફરમાવ્યું : માણસ માટે જીભ (મોઢા)ની સુરક્ષા માલની સુરક્ષા કરતા વધારે મુશ્કેલ છે. (إتحاف السادة للربيدى ج ٩ ص ١٤٤)

કરમાને મુલાકા : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય કેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર હુરુદે પાક ન પડે .(૮૮)

અફસોસ ! કે પોતાના માલની રક્ષા બાબતે સામાન્ય રીતે દરેક સાવચેત હોય છે, જો કે માલ વેડફાઈ પણ ગયો તો માત્ર દુનિયાનું નુકશાન છે. ધણો જ અફસોસ ! જ્ઞાન (મોઢા)ની સુરક્ષાનો વિચાર ધણો ઓછો થયો છે, ખરેખર જ્ઞાન (મોઢા)ની સુરક્ષા ન કરવાના કારણે દુનિયાના નુકશાનની સાથે સાથે આખેરતની બરબાદીની પણ પૂરે પૂરી શક્યતા છે.

બકબક કી યેહ આદત ન સરે હશ ફંસા દે

અલ્લાહ જબાં કા હો અતા કુફ્લે મદીના

(વસાઈલે બજિશાશ, પાના : ૬૬)

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَامٌ

બોલનાર ધરીવાર પરતાથ છે

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! એ નકારી ન શકાય તેવી વાસ્તવિકતા છે કે મૌન રહેવામાં શરમિંદગીની શક્યતા બહુ ઓછી છે. જ્યારે તક મળતાં જ “બોલી પડવાની” કુટેવથી ધરીવાર **SORRY** કહેવું પડે છે અને મારી માંગવી પડે છે અથવા પછી મનમાં ને મનમાં પસ્તાવો થાય છે કે હું અહિં ન બોલ્યો હોત તો સારું થાત કારણ કે મારા બોલવાથી સામે વાળાનો સંકોચ દૂર થઈ ગયો, ખરું ખરું સાંભળવું પડ્યું, ફલાણો નારાજ થઈ ગયો, ફલાણાનો ચેહરો ઉતરી ગયો, ફલાણાને મન હુંબંધ થયું. પોતાનું સ્વમાન પણ હણાયું વગેરે વગેરે. હજરતે સાધ્યિદુના મુહમ્મદ બિન નઝૂર હારિસી થી રિવાયત છે : વધારે બોલવાથી પ્રભાવ જતો રહે છે.

(الصَّمْتُ لِابْنِ آبِي الدُّنْيَا ج ૭ ص ૬૦ رقم ૫૨)

કરમાને ગુણાકા : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુષ્કરે પાક ન પઢે વાસ્તવમાં એ બદનસીલ થઈ ગયો. (દંડા)

“બોલીને” પસ્તાવા કરતા “ન બોલીને” પસ્તાવું સારું

સત્ય છે, “બોલીને” પસ્તાવા કરતા “ન બોલીને” પસ્તાવું સારું અને વધારે ખાઈને પસ્તાવા કરતા ઓછું ખાઈને પસ્તાવું સારું કારણકે જે બોલતો રહે છે તે વિપત્તિઓમાં સપડાતો રહે છે અને જે વધારે ખાવાની ટેવવાળો હોય છે તે પોતાનું પેટ બગાડતો તેમ જ મોટા ભાગે મેદસ્વિતાનો ભોગ બનીને જાત જાતના રોગોમાં સપડાઈ જાય છે, જો યુવાવસ્થામાં રોગોથી સહેજ બચી પણ જાય તો જુવાની પસાર થયા પછી ઘણીવાર બિમારીનું ઘર બની જાય છે. વધારે ખાવાના નુકશાન અને મેદસ્વિતાનો ઉપચાર વગેરે જાણવા માટે ફેઝાને સુન્નાતના પ્રથમ ભાગના પ્રકરણ “પેટ કા કુફ્લે મદીના” નો અભ્યાસ કરો.

મૂંગો ફાયદામાં રહે છે

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! આમ જોઈએ તો આંધળો ફાયદામાં રહે છે કારણકે પરખીને એકીટશે જોવાથી, દાઢી વિહોણા આકર્ષક યુવકો પર લિજજત વાળી નજર નાંખવાથી, ફિલમો-નાટકો જોવાથી, કોઈ હાઙ્ગ પેન્ટવાળાના ખુલ્લાં ધૂંટણ અને સાથળો જોવા વગેરે વગેરે બદનિગાહિઓ (કુદ્રાણીઓ)ના ગુનાઓથી બચેલો રહે છે. આવી જ રીતે મૂંગો પણ જીબની અસંખ્ય આપત્તિઓથી સુરક્ષિત રહે છે. અમીરૂલ મોમિનીન, હજરતે સાયિદુના અબૂ બક સિદ્દીક ફરમાવે છે : કાશ હું મૂંગો હોત પરંતુ **અલ્લાહના જિકની હદ સુધી બોલવાની આવડત હોત.** (૦૮૨૬ ص ૮૭ ت્થી હદીથ) (مُرْقَأُ الْمُفَاتِيح ج ૧૦ ص ૮૭ ت્થી હદીથ)

ઈહ્યાઉલ ઉલ્લૂમમાં છે, હજરતે સાયિદુના અબૂ દરદા એક બોલકણી ખી જોઈ ત્યારે ફરમાવ્યું : જો આ મૂંગી હોત તો આના હકમાં વધારે સારું હતું. (احياء الْفُلُوم ج ૩ ص ૧૪૨)

કરમાને ગુણાદા : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર હુર્રદે પાક ન પડે તો એ લોકોમાં ઘણો કંજુસ વ્યક્તિ છે. (બાબા જાના)

ધર શાંતિનું પારણું કર્ય રીતે બને?

ધ્યારા ધ્યારા આકા ના મીઠાં મીઠાં સહાબી ના ઈશર્દિથી ખાસ કરીને આપણી એ ઈસ્લામી બહેનોં બોધ મેળવે કે જે દરેક સમયે “લખન છઘન” અને “તારી મારી” માં મર્ગન રહેતી અને અહીંની ત્યાં અને ત્યાંની અહિયાં કરવામાંથી નવરી નથી પડતી. જો ઈસ્લામી બહેનો સાચા અર્થમાં પોતાના મોઢા (જીભ) પર “કુફ્લે મદીના” લગાવી લે તો તેમના ધરની મુસીબતો, સંબંધીથી વિવાદ અને સાસુ-વહુના કજિયાઓ વગેરે ઘણી બધી સમસ્યાઓનો ઉકેલ આવી જાય અને આજેઆખું કુટુંબ સાચા અર્થમાં શાંતિનું પારણું બની જાય કારણ કે મોટા ભાગના ઘરેલું જઘડાં મોઢા (જીભ)ના નકામા ઉપયોગના કારણે જ થાય છે.

સાસુ-વહુનો કજિયો ડામવાનો મદની ઉપાય

સાસુ જો ધમકાવતી હોય તો વહુ એ માત્ર ને માત્ર ધીરજ રાખવી જોઈએ, પોતાની સાસુને જવાબ માં એક શબ્દ પણ ન કહે અને પોતાના પતિને પણ ફરિયાદ ન કરે, પોતાના પિયરમાં પણ કંઈ જ ન કહે બલકે મોહું પણ ન ચઢાવે, વળી, પોતાના બાળકો અથવા વાસણો વગેરે ઉપર પણ ગુર્સો ન ઉતારે. إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ સફળતા તેના પગ ચૂમશે. કહેવાય છે : “એક ચૂપ સો ને હરાવે”. આ જ રીતે જો કોઈ વહુ પોતાની સાસુ સાથે જઘડો કરતી હોય તો સાસુ એ કાર્યવાહી ન કરવી જોઈએ, માત્ર મૌન ધારણ કરે. ધરની કોઈ વ્યક્તિ છેક એટલે સુધી કે પોતાના દિકરાને પણ ફરિયાદ ન કરે. આ કહેવત “એક ચૂપ સો સુખ” પ્રમાણે સુખ-શાંતિ મેળવશે. જ હાં ! જો સાચા અર્થમાં સગે મદીના غُن્હી عَنْ ના આ મદની

કરમાને બુન્દાકા : જે વ્યક્તિ મારા પર હુર્દે પાક પદવાનું ભૂલી ગયો એ જનતાનો માર્ગ ભૂલી ગયો. (૩૫)

ઉપાય પર અમલ કરવામાં આવશે તો **إِنَّ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** ટૂંક સમયમાં સાસુવહુના ઝઘડાં બંધ થઈ જશે અને ઘર શાંતિનું પારણું બની જશે. સાસુ-વહુના ઝઘડાઓના નિવારણ માટે રહસ્યમય મદની ફૂલોની **VCD** “ઘર અમન કા ગહવારા કેસે બનો?” મકતબાતુલ મદીનાથી મેળવી લો અથવા દા'વતે ઈસ્લામીની વેબ સાઈટ **www.dawateislami.net** પર જોઈ લો. અને **الحمد لله عَزَّ وَجَلَّ** આ **VCD**ની બરકતથી ઘણા ઘર શાંતિના પારણાં બની ગયાં છે.

હે દબદબા ખામોશી મેં હેબત ભી હે પિંહાં

અય ભાઈ! જબાં પર તૂ લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બજિશા, પાના : 66)

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَسَلَّمَ !

મો (જીબ)ની સેવામાં વિનંતી

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! જ્યારે જીબ સીધી રહેશે અને આનાથી સારી સારી વાતોનો દોર ચાલશે તો આનો લાભ સમગ્ર શરીર ઉઠાવશે અને જો આ વાંકી ચાલી જેમ કે કોઈને હડધૂત કર્યું, ગાળ આપી, કોઈનું અપમાન કર્યું, ગીબત (નીંદા) અને ચાડી કરી, ખોટુ બોટ્યાં તો ઘણીવાર દુનિયામાં પણ શરીરની ધોલાઈ થાય છે. આપણા મીઠાં મીઠાં ઘારા ઘારા અને સૌથી સારા અને ખુશઅખલાક (સુસંસ્કારી) આકા^{صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَسَلَّمَ} નું ફરમાન છે : જ્યારે માણસ સવાર કરે છે તો તેના અંગો નમીને જીબ ને કહે છે, અમારા વિશે **અલ્લાહ** (عزَّ وَجَلَّ) થી ડર કારણ કે અમે તારાથી જોડાયેલા છીએ જો તુ સીધી રહેશે તો અમે પણ સીધા રહીશું અને જો તું વાંકી થઈ ગઈ તો અમે પણ વાંકા થઈ જઈશું.

(سُنَّتِ تَرمِذِيٍّ ٤ ص ١٨٣) حديث ٢٤١٥

ફરમાને મુશ્કલા : તમે જ્યાં પણ હોવ મારા પર દુર્દેખ પાક પણો કે તમારું દુર્દેખ પાક મારા સુધી પહોંચે છે. (અંગે)

या रब न झटुरत के सिवा कुछ कभी बोलूँ !

અલ્લાહ જબાં કા હો અતા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બજિશાશ, પાના : 66)

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى الْحَبِيبِ!

ਸਾਰੀ ਵਾਤ ਕਰਵਾਨੀ ਇੰਡੀਅਤ

تاجدارے رسالات، مالیکے کوئی سارے جناتِ صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَاللَّہُ وَسَلَّمَ نُنْعَنْعَنْ فرمانے جناتِ نیشنانِ ہے: جناتِ مان اے وہا بآلا بآنا (عَزَّوَجَلَّ) ہے کے جنم نُنْعَنْ بھا ر آندھری اونے آندھر بھا ری دے بھا یہ. اک گام واسی اے علیہا یہ دینے آر ج گوچاری: یا ر سو لکھا ہل صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَاللَّہُ وَسَلَّمَ! تے کوئی نہ مانے ہے؟ اپنے اے یہ شاند فرمانیں: آتا تے نا مانے ہے کے ساری واتھیت کرے، بھا وانے بھوڈا وے، ساتھ رہا را بے اونے را تے یہ دینے **اکٹھا ہل** مانے نماں پھے جیا رے لوکو سوی رہیا ہوی.

(سنن ترمذی ج ۴ ص ۲۳۷ حدیث ۲۵۳۵)

આકા દીર્ઘ મૌનવાળા હઠા

اے تلے کے رسویں کا نام کیا تھا۔ مولانا جعفر سیوطی میں اسی کا ذکر ہے۔

(شرح السنّة للبغوي ج ٧ ص ٤٥ حديث ٣٥٨٩)

મુફસ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉભ્મત હજરતે મુફતી અહમદ યારખાન
 આ હદ્દિસે પાક વિશે ફરમાવે છે : મૌનનો અર્થ છે દુનિયાવી
 વાતચીતથી મૌન, નહિંતર હુન્દૂર (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِّهُ وَسَلَّمَ) ની જ્ઞાન મુખારક
 અલ્લાહ (غَرَّ وَجْلٌ) ના જિકમાં ભીની રહેતી હતી, લોકોથી જરૂર વિના
 વાતચીત ફરમાવતા ન હતા. આ ઉલ્લેખ છે જાઈજ વાતચીતનો, ના
 જાઈજ વાત તો જિંદગી ભર જ્ઞાન મુખારક પર આવી જ નથી. જૂદી,
 ગીબત, ચાડી, વગેરે સમગ્ર મુખારક જિંદગીમાં મુખારક જ્ઞાન પર આવ્યા

કરમાને શુદ્ધાકા : કે મારા પર એક વાર હુદુક પાક પડે અલ્લાહ મરૂખનું તેના પર દસ રહેમત મોકલે છે. (૧૦)

જ નથી. હુદૂર (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) સંપૂર્ણ હક છે આથી આપ સુધી નાહક કેવી રીતે પહોંચે ! (મિરાતુલ મનાજીહ, ભાગ : ૪, પાના : ૪૧)

બોલવા અને ચૂપ રહેવાના બે પ્રકાર

ફરમાને મુસ્તાફા : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

إِنَّمَّا الْأَخْيَرُ حَيْرٌ مِّنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِّنْ إِنْلَاءِ الشَّرِّ

એટલે કે સારી વાત કહેવી ચૂપ રહેવા કરતા ઉત્તમ છે અને ચૂપ રહેવું ખરાબ વાત કહેવા કરતા ઉત્તમ છે. (૧૬૨૧ ચ ૫૮ હિન્દુ હિત ૭)

ગંજ બખ્શા તરીકે સુપ્રસિદ્ધ હજરતે સચ્ચિદુના અલી બિન ઉસ્માન હિજવેરી દાતા ગંજ બખ્શા “કશ્ફુલ મહ્દૂબ” માં ફરમાવે છે : વાતચીત (એટલે કે બોલવા)ના બે પ્રકાર હોય છે.

(૧) સત્ય વાતચીત અને (૨) અસત્ય વાતચીત, આ જ રીતે મૌન પણ બે પ્રકારના હોય છે. (૧) ઉદ્દેશ્ય (મક્સદ) વાળું (જેમ કે આખેરતની ચિંતા અથવા શરીરાતના અહેકામ અંગે ચિંતન-મનન કરવા માટે) મૌન (એટલે ચૂપ રહેવું) (૨) ગફલત વાળું (અથવા ગંદા વિચાર વાળું અથવા દુનિયાના નકામા વિચારોથી ભરપૂર) મૌન. દરેક માણસે મૌનની પરિસ્થિતિમાં ખૂબ સારી રીતે વિચાર કરી લેવો જોઈએ કે જો તેનું બોલવું સત્ય હોય તો બોલવું તેના મૌન કરતા વધુ સારું છે અને જો તેનું બોલવું અસત્ય (જૂઠ) હોય તો તેનું મૌન તેના બોલવા કરતા વધુ સારું છે. હુદૂર દાતા ગંજ બખ્શા વાતચીતના સત્ય અથવા અસત્ય હોવા વિશે સમજાવવા માટે એક કિસ્સાનું વર્ણન કરીને ફરમાવે છે : એક વાર હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ બક શિબ્લી બગાદાઈ એ બગાદાદ શરીરના એક મહોત્ત્વમાંથી પસાર થતા

કરમાને શુશ્રાવા : જે મારા પર દસ વાર હુરું પાક પદે અલ્લાહ અના પર સો રહેમત મોકલે છે. (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ إِنَّمَا يُنَزَّلُ عَلٰى الْمُرْسَلِينَ)

એક માણસને સાંભળ્યો કે તે કહી રહ્યો હતો : **السُّكُوتُ خَيْرٌ مِّنَ الْكَلَامِ** એટલે મૌન (ચૂપ રહેવું) બોલવા કરતા વધુ સારું છે. આપ એ તેને ફરમાવ્યું : તારા બોલવા કરતા તારું મૌન રહેવું વધુ સારું છે અને મારું બોલવું મૌન રહેવા કરતા વધુ સારું છે. (٤٠٢ كشف المحجوب ص)

બિભત્તસ (ગંદી) વાતની ઓળખ

કેટલા ખુશનસીબ છે તે ઈસ્લામી ભાઈઓ અને ઈસ્લામી બહેનો જેઓ માત્ર સારી વાતચીત માટે જ જીબનો ઉપયોગ કરે છે અને વધુમાં વધુ “નેકીની દા’વત” લોકો સુધી પહોંચાડે છે. અફ્સોસ ! આજ કાલ લોકોની બહુ ઓછી બેઠકો એવી હોતી હશે જે ગંદી વાતોથી પાક હોય એટલે સુધી કે મજહબી રહેણી કરણી વાળા વ્યક્તિઓ પણ આનાથી બચી નથી સકતા. કદાચ એમને એ જ ખબર નહીં હોય કે બિભત્તસ વાત કોને કહે છે ! તો સાંભળો : બિભત્તસ વાતની વ્યાખ્યા આ છે એટલે કે **الْتَّبَيِّنُ عَنِ الْأُمُورِ الْمُسْتَقْبَحَةِ بِالْعَبَارَاتِ الصَّرِيْحَةِ** : જેમ કે ગંદા અને ખરાબ વ્યવહારો (અધીકારીની રીતે લગ્નજીવનના એકાંત અને છુપાવવાની વાતોના કિસ્સા સંભળાવે છે ઉપરાંત બિભત્તસ એટલે કે નિર્લજજતાની વાતો કરવાવાળા બલકે માત્ર સાંભળીને મન લુભાવવાવાળા, ગંદી ગાળો બોલનારા, બે શરમીના ઈશારા કરવાવાળા, ઘૂણાસ્પદ સંકેતથી મોજ માણનારા અને ગંદી લિજજતો માટે ફિલ્મો-નાટકો (કે આમાં સામાન્ય રીતે નિર્લજજતા પુષ્ટ પ્રમાણમાં હોય છે) જોનારા એક દિલને ડરાવનારી રિવાયત વારંવાર વાંચે અને ખુદાના ખૌફથી ઉરે જેમ કે

કરમાને મુલાકા : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે તો એ લોકીમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિત્વો હશે.

મોટામાંથી લોહી અને પર નીકળતું નશે

વર્ણન છે : ઉકળતા પાણી અને આગની વચ્ચે નાસતા ફરતા ચાર પ્રકારના જહન્નમી વૈલ તથા સુબૂર (એટલે હલાકત) માંગતા હશે, આમાંથી એક તે માણસ કે જેના મોટામાંથી લોહી, પર નીકળતું હશે, જહન્નમી કહેશે : આ દુર્ભાગ્યાને શું થયું છે કે અમારી તકલીફમાં વધારો કરે છે? કહેવામાં આવશે : “આ દુર્ભાગ્યો ખરાબ અને બિભત્તસ (ગંદી) વાતની તરફ ધ્યાન આપીને તેમાંથી આનંદ મેળવતો હતો જેમ કે સંભોગની વાતોથી.” (إتحاف السادة للرّبيبـ ج ٩ ص ١٨٧)

પરસ્વીઓ અથવા દાઢી વિહોણા આકર્ષક યુવકો વિશે આવતા બિભત્તસ વિચારો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરનારા, જાણી જોઈને ખરાબ વિચારમાં પોતાને તલ્લીન કરનારા અને مَعَذَّلَ اللَّهُ ઘૃણાર્પદ પ્રવૃત્તિઓનો વિચાર કરીને મોજ માણનારાઓએ વર્ણન કરેલ રિવાયતથી બોધ લેવો જોઈએ.

ન વસ્વસે આયે ન મુઝે ગન્દે ખયાલાત
દે જેહન કા ઓર દિલ કા ખુદા ! કુફલે મદીના

(વસાઈલે બજિશાશ, પાના : 66)

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى مُحَمَّدٍ
صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى الْحَبِيبِ !

કૂતરા સ્વરૂપે

હજરતે સચ્ચિદુના ઈશ્વરાહીમ બિન મેસરહ રહેતા હતું

ફરમાવે છે : અશ્લીલ વાર્તાલાપ (અર્થાત બેશરમીની વાતો) કરનારા કયામતના દિવસે કૂતરા સ્વરૂપે આવશે.

(إتحاف السادة للرّبيبـ ج ٩ ص ١٩٠)

કરમાને ગુણાક : એ માણસની નાક મારીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુર્ઘટે પાક ન પઢે. (૧૬)

જન્નત હરામ છે

હુઝૂર તાજદારે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, સાહિબે
મોઅત્તર પસીના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالَّهُ وَسَلَّمَ નું ફરમાન છે : તે માણસ
પર જન્નત હરામ છે જે અશ્લીલ વાર્તાલાપ (એટલે નિર્લજ્જતાની
વાત)થી કામ લે છે. (الْجَنَّةُ لِأَبْنَى الْأُنْبِيَا ج ٢٠ ص ٤٢٥ حديث)

સાત મદની કૂલોનો “ફાડકી ગુલદશ્વો”

અમીરુલ મોઅમિનીન, હજરતે સચ્ચિદુના ઉમર ફારૂકે
આ'ગમ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાવે છે : ❖ વ્યર્થ વાતોથી બચનારને
હિકમત (દિવ્ય યુક્તિ) અને બુદ્ધિમત્તા આપવામાં આવે છે
❖ વ્યર્થ નજર એટલે કે બિનજરૂરી રીતે આમ તેમ જોવાથી
બચનારને દિલની શાંતિ ❖ વ્યર્થ ભોજન (એટલે કે ખૂબ પેટ
ભરીને ખાવું અથવા ખૂબ વગર માગ લિજજત માટે અલગ અલગ
પ્રકારની વાનગીઓ ખાવી) ત્યજનારને ઈબાદતમાં લિજજત
આપવામાં આવે છે ❖ વ્યર્થ હાસ્યથી બચનારને પ્રભાવ અને
દબદબો એનાયત કરવામાં આવે છે ❖ મજાક મશકરીથી બચનારને
ઈમાનનું નૂર નસીબ થાય છે ❖ દુનિયાની ચાહતથી દૂર રહેનારને
આખેરતની ચાહત આપવામાં આવે છે. ❖ બીજાઓની ક્ષતિઓ
શોધવાથી દૂર રેહનારને પોતાની ખામી સુધારવાની તૌફીક મળે છે.

(مَا خُوذَأَ الْمُنْبَهَاتِ مِنْهُ ٨٩)

કરમાને ગુલાટા કાનું : મારા પર પુષ્ટા પ્રમાણમાં હુંદે પાક પદો બેશક તમારું મારા પર હુંદે પાક પદ્બંનું તમારા ચુનાણોની મગફેરત છે। (૧૮૮૧)

હે કાશ ! આવું થઈ જાય....

દરેક ઈસ્લામી ભાઈ અને ઈસ્લામી બહેન દરેક મદની (ઈસ્લામી) મહીનાના પ્રથમ સોમવારે આ રિસાલાને વાંચવાનો નિત્યક્રમ બનાવી લે, إِنَّ شَأْنَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ પોતાના દિલમાં આશ્રયજનક ફેરફાર અનુભવશે. મદની ઈન્દ્રામ નંબર 45 અને 46 પ્રમાણેનો અમલ મોં(જ્ઞબ)ની સુરક્ષાનું સર્વશ્રેષ્ઠ માધ્યમ છે આથી વર્થ વાતચીતથી બચવાની ટેવ પાડવા માટે જરૂરી વાતચીત પણ ઓછા શબ્દોમાં પૂર્ણ કરો તેમ જ કંઈક ને કંઈક વાત ઈશારાથી અને લખીને કરવાનો પ્રયત્ન કરો અને વર્થ વાત મોઢામાંથી નીકળી જવાની સ્થિતિમાં તરત જ એક અથવા ત્રણ વાર દુરુદ શરીરે પઠવાનો નિત્યક્રમ બનાવી લો.

એક સહાયીના જગ્નતી હોવાનું રહસ્ય

આપણા મીઠાં મીઠાં આકા મક્કી મદની મુસ્તફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالَّهُ وَسَلَّمَ અલ્લાહ ની અતાથી લોકોને જોઈને જ ઓળખી લેતા હતા કે આ જગ્નતી છે કે જહનમી બલકે આવનાર વિશે પહેલાથી જ બબર પડી જતી કે એ જગ્નતી છે કે જહનમી, જેમ કે અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ ના મહિબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالَّهُ وَسَلَّمَ એ ઈશાદ ફરમાયું : “જે કોઈ વ્યક્તિ સૌથી પહેલા આ દરવાજામાંથી દાખલ થશે તે જગ્નતી હશે.” એટલામાં હજરતે સચ્ચિદુના અંદુલ્લાહ બિન સલામ બાદી આપતા પૂછ્યું કે આખરે ક્યા અમલના કારણે આપને આ સૌભાગ્ય મળ્યું? સચ્ચિદુના અંદુલ્લાહ બિન સલામ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

કરમાને મુશ્તકા : મારા પર દુરુદે પાક પુષ્ટ પ્રમાણમાં પણ બેશક આ તમારા માટે પાડી છે. (૧૫૨)

એ ફરમાવ્યું : મારો અમલ ઘણો ઓછો છે, અને જેની હું **અલ્લાહ** ગુર્રોજાથી આશા રાખું છું તે મારા દિલની સલામતી અને વર્થ વાતોને છોડવું છે. (૧૧૧) (الْمُسْتَ لِابْنِ أَبِي الْتَّنْيَاجِ صَ ١١١ رقم ٨٦)

આ હઠિસે પાકના શબ્દો “سَلَامُ الْحَسْنَ” એટલે કે દિલની સલામતીથી મતલબ દિલનું વર્થ (એટલે નકામા) અને ઈષ્ટ વગેરે આંતરિક રોગોથી પવિત્ર હોવું અને દિલમાં ઈમાનનું મજબૂત અને દ્રઢ હોવું છે.

રફતાર કા ગુફતાર કા કિરદાર કા હે હે

હર ઉઝ્વ કા હે મુજ કો ખુદા કુફ્લે મદીના

(વસાઈલે બજિશા, પાના : 66)

صَلُّوٰعَلَّ الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

વર્થ વાતોના ઉદાહરણો

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! “નકામી વાતો” ભલે ગુનો નથી પરંતુ છેવટે એમાં કોઈ ભલાઈ પણ નથી. હજરતે સચ્ચિદુના અધૃત્યાહ બિન સલામ ને હુકૂમની મુખારક મુખેથી દુનિયામાં જ જન્મતની ખુશાખબારી મળી ગઈ. આપ માં એક વિશેષતા એ પણ હતી કે ક્યારેય વર્થ વાતોમાં પડતા ન હતા, જે કામથી લેવાદેવા ન હોય તે વાત વિશે પૂછતા પણ ન હતા, પરંતુ અફસોસ ! આપણો જે બાબતમાં દૂરનો પણ સબંધ ન હોય તો પણ તેના વિશે નકામા સવાલ કરતા રહીએ છીએ. જેમ કે આ કેટલામાં લીધું ? પેલું કેટલામાં મળ્યું ? ફલાણી જગ્યાએ ખોટનો શું ભાવ ચાલી રહ્યો છે ? કોઈના ઘરે ગયા અથવા કોઈએ નવું મકાન લીધું હોય ત્યારે પ્રશ્ન થાય છે : કેટલામાં લીધું ? કેટલાં રૂમ

કરુણાને ગુણતા છે : જે મારા પર જુન્માના દિવસે ભરો વાર હુરુટ શરીર પઢે એના ભરો વર્ણના ચુનાછ માફ થશે. (૧.૧૧)

છે? ભાડું કેટલું છે? મકાન માલિક કેવો છે? (આ સવાલ મોટા ભાગે જાય છે જેમ કે આનો જવાબ સામાન્ય રીતે શરીરાત વિરુદ્ધ કંઈક આવી રીતે ચુનાઓ ભરેલો મળે છે : અમારો મકાન માલિક ઘણો કડક સ્વભાવનો/નિર્દ્યા/વાંકો/ખોચડો/ખર દિમાગ/વાયડો/ંજૂસ છે) વગેરે વગેરે **આ જ રીતે જ્યારે કોઈ નવી દુકાન, કાર અથવા સ્કૂટર ખરીદે છે ત્યારે વગર કારણો ખરીદનારને તેનો ભાવ, મજબૂતાઈ, રોકડ, ઉધાર, હમા વગેરે વિશે પ્રશ્નો કરવામાં આવે છે **આ બિચારા દર્દી જેનાથી બોલી પણ નથી શકતું તેને પણ ઘણા ખખર કાઢનારા આશસમજું માણસો જાણો “ડોક્ટરના પણ ડોક્ટર હોય” તે રીતે પૂરેપૂરો હિસાબ લે છે અને સધળી તકલીફીની માહિતી મેળવે છે છેક એટલે સુધી કે એકને અને લેબોરેટરીની માહિતી પણ મેળવે છે અને જો ઓપરેશન થયું હોય તો કારણ વગરના સવાલોથી ટાંકાની સંઘ્યા સુદ્ધાં પૂછી લે છે, એટલું જ નહીં ગુમાંગની સમસ્યા હોય તો પણ કેટલાક બેશરમ તેની સવિસ્તાર મહિતી મેળવતાં પણ નથી શરમાતા ! આ જ રીતે વ્યર્થ વાતોમાં સ્ત્રીઓ પણ પુરુષોથી કોઈ પ્રકારે પાછળ નથી રહેતી **આ ગરમી અથવા ઠંડીના વાતાવરણમાં તેના તાપમાનમાં વધારા ઘટાડા દરમિયાન બિન જરૂરી વાતો થાય છે જેમ કે ગરમીના વાતાવરણમાં અમુક વ્યર્થગરો “આહ ! આહ” કરતા કહેશે : એક તો આજકાલ ગરમી વધારે છે અને ઉપરથી વીજળી વારંવાર જતી રહે છે **આ જ રીતે ઠંડીમાં સિઝિત પૂર્વક દાંત ભીસીને કહે છે :** આજે તો ઘણી કડકડતી ટાઠ છે **જો વરસાદનું વાતાવરણ હોય તો વગર કારણે એનો પણ ખુલાસો કરવામાં આવે છે જેમ કે આજકાલ********

કરમાને શુદ્ધાકા મારા પર હુકુમે પાક પદો અલ્લાનું તમારા પર રહેમત મોકલારો. (માનની)

વરસાદ ઘણો પડી રહ્યો છે, દરેક જગ્યાએ પાણી ભરાઈ ગયું છે, વહીવટીતંત્ર કાદવ સાફ કરાવવાનું ધ્યાન નથી રાખતું વગેરે વગેરે **◆** એ જ રીતે દેશ અને રાજકારણની સ્થિતિ પર સુધારણાની દાનત વિના નકામા ખુલાસા, વિભિન્ન રાજકીય પક્ષો પર વગર કારણો આક્ષેપ **◆** કોઈ શહેર અથવા દેશની મુલાકાત લીધી હોય ત્યારે ત્યાંના પર્વતો અને હરિયાળીઓનું બિન જરૂરી વર્ષાન, ત્યાંના મકાનો અને સરડોની વિગતનું વગર કામનું બયાન વગેરે વગેરે આ બધી વર્થ વાતચીત નથી તો શું છે? અલબજી એ યાદ રહે કે વર્ષાન કરવામાં આવેલી આ બધી બાબતો વિશે જો આપણો કોઈને વાત કરતો જોઈએ ત્યારે પોતે શંકાથી બચવું જોઈએ કારણ કે ઘણીવાર બાહ્ય દુનિયાવી વાતો પણ સારી નિયતના કારણો સવાબનું કામ બને છે અથવા કમ સે કમ બિન જરૂરી નથી રહેતી.

નકામું બોલનાર માટે જૂઠી અતિશયોક્તિના ગુનાથી બચવું મુશ્કેલ હોય છે

એ ધ્યાનમાં રહે કે નકામું બોલવું ગુનો નથી પણ વર્થ બકબકપણું ફક્ત એ સમયે છે જ્યારે કે ઓછું વતું કર્યા વગર અને સાચું સાચું કહે, જો જૂઠી અતિશયોક્તિ કરી તો ગુનાઓની ખીણમાં જઈ પડ્યો ! દુઃખની વાત એ છે કે આ પ્રકારની વાતચીત સાચવીને સંપૂર્ણ બયાન કરવી કે “વર્થ વાર્તાલાપ” થી આગળ ના વધે એ ઘણું મુશ્કેલ કામ છે, સામાન્ય રીતે જૂઠી અતિશયોક્તિ થઈ જાય છે, બિન જરૂરી બોલનાર વારંવાર નિંદા (ગીબતો), આક્ષેપો, ક્ષતિ શોધવી અને દિલ તોડવું વગેરેના કાદવમાં સપડાઈ જાય છે. જેથી ચૂપ રહેવામાં જ સલામતી છે કારણકે એક ચૂપ સો સુખ.

કરમાને ગુલાલા : જે મારા પર દસ વાર સવારે અને દસ વાર સાંકે હુરેટે પાક પડે એને ક્યામતના દિવસે મારી શરીરાની મળશે. (૧૨૫૭)

કાશ ! બોલતા પહેલા સહેજ રોકાઈને જોખવાનો મોકો મળી જાય

ખરેખર જો કોઈ માણસ બોલતા પહેલા “જોખવા” એટલે કે વિચાર કરવાની ટેવ પાડે તો તેને પોતાની અસંખ્ય વ્યર્થ વાતો નો જાતે જ અનુભવ થઈ જશે! માત્ર “વ્યર્થ વાતો” હોય તો ભલે ગુનો નથી પણ ઘણા પ્રકારના નુકશાનો એમાં રહેલા છે જેમ કે આ વાતોમાં મોં ચલાવવાનું શ્રમ પડે છે અને કિંમતી સમય બરબાદ થાય છે જો આટલી વાર હિંકુલ્લાઈ અથવા દીની વાંચન કરવામાં આવે, અથવા કોઈ સુન્નત બયાન કરવામાં આવે તો સવાબનો ઢગલો નસીબ થાય.

આતંકવાદીઓની વ્યર્થ ચર્ચા

આ જ રીતે اللّٰهُمَّ مَعَكَ كُلَّ يَوْمٍ તોઝાનનો બનાવ બન્યો હોય તો બસ લોકોને વ્યર્થ ઉપરાંત અમુક સ્થિતિમાં ગુનાઓ ભરેલી બહેસ માટે એક નવો મુદ્દો મળી જાય છે. દરેક જગ્યાએ તેની ચર્ચા, પાયાવિહોણ અંદાજો, વ્યર્થ વાતો, અટકળથી કોઈ પણ પક્ષ અથવા નેતા વગેરે પર આરોપ લગાવવો વગેરે વગેરે. મોટા ભાગે આ વાતચીત “વ્યર્થ” જ નહીં બલકે લોકોમાં ડર ફેલાવવાનું કારણ, અફવાઓનું જોર પકડાવવાનું કારણ અને તોઝાનો થવાનો “મુદ્દો” પણ બને છે, ધડકા અને તોઝાનોની વાતો સાંભળવા-સંભળવાવવામાં મનને અપાર રસ પડે છે, ઘણીવાર છોંડો પર સહાનુભૂતિ હોય છે પરંતુ મનમાં સનસનીખેજ સમાચાર સાંભળવા-સંભળવાવવામાં આનંદ અને લિજજત ગ્રામિનો ઉત્સાહ દુપાયેલો હોય છે, કાશ ! મનની આ ચાલાકીને ઓળખીને આપણે તોઝાનો અને ધડકાઓની વાતોમાં તલ્લીન થવાથી દૂર રહીએ. હાં

કરમાને શુશ્રાવા : કેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુકે પાક ન પછે એથે વેદના આપી. (جیل)

નિર્દ્યતાથી શહીદ થનારા, ધાયલો અને અસરગ્રસ્ત મુસલમાનોની સહાનુભૂતિ, સેવાઓ અને શાંતિ તેમ જ સલામતીની દુઅઓથી પરહેજ ન કરવામાં આવે કારણકે એ સવાબ નું કામ છે. બસ જ્યારે પણ આ પ્રકારની વાતચીત કરવા સાંભળવાની સ્થિતિ પેદા થાય ત્યારે પોતાના દિલમાં વિચાર કરી લેવો જોઈએ કે દાનત શું છે? જો સારી નિયત હોય તો સારું અને ધાણું સારું છે પણ મોટા ભાગે આ પ્રકારની વાતચીતનો આશય “સનસની” માંથી આનંદ લેવાનો જ હોય છે.

સિદ્ધીકે અકબર મોટામાં પથ્થર મૂકી રાખતા

યાદ રાખો ! જીભ પણ અલ્લાહ ની મોટી નિયામત છે, આના વિશે પણ ક્યામતના દિવસે પ્રશ્ન થવાનો છે, જેથી આનો હરગિજ નકામો ઉપયોગ ન કરવામાં આવે. સાયિદુના સિદ્ધીકે અકબર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ નિશ્ચિતપણે જન્તું જીવા છતાં જીભની આપત્તિઓથી અત્યંત સાવચેત રહેતા હતા જેમ કે “ઈહયાઉલ ઉલ્લૂમ” માં છે : હજરતે સાયિદુના અબૂ બક સિદ્ધીક પોતાના મુખારક મોટામાં પથ્થર મૂકી રાખતા હતા જેથી વાત કરવાની સંભાવના જ ન રહે. (احياء الفلوج ٣ ص ١٣٧)

રખ લેતે થે પથ્થર સુન અબૂ બક દહન મેં

અય ભાઈ ! જબાં પર તૂ લગા કુફ્લે મદીના

(વસાઈલે બજિશા, પાના : 66)

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

40 વર્ષ શુધી મૌન રહેવાનો પ્રયત્ન

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! જો આપ ખરેખર મૌનની ટેવ પાડવા માંગતા હોવ તો આના પર ગંભીરતાથી વિચાર કરવો

કરમાને ગુણાદા : એ માણસની નાક માટીમાં ભજી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર હુરેદે પાક ન પણ .(૮૮)

પડશે, અને ઘણો અભ્યાસ કરવો પડશે નહિતર ઉપર છલ્લા પ્રયત્નથી મોં પર કુફ્લે મદ્દીના લગાવવું મુશ્કેલ છે. મોંના નકામા વપરાશના વિનાશથી પોતાને ડરાવી મૌનની ટેવ પાડવા માટે ભરપૂર પ્રયત્ન કરો, એનું સફળતા આપના કદમ ચૂમશે. પરંતુ પ્રયત્ન ખંતથી થવો જોઈએ. આવો ! એક પ્રયત્નશીલના ખંતનો કિસ્સો સાંભળીએ, હજરતે સાચ્છિદુના અરતાએ બિન મુન્જિર રહ્મતીલી ઉલ્લેખિત ફરમાવે છે : એક માણસ **૪૦** વર્ષ સુધી ખામોશ રહેવાનો એ રીતે અભ્યાસ કરતો રહ્યો કે પોતાના મોઢામાં પથ્થર રાખતો, છેક એટલે સુધી કે ખાવા તથા પીવા તેમ જ ઉંઘ સિવાય એ પથ્થર મોઢામાંથી ન કાઢતો.

(الصَّنْتَلَانِيُّ الْمُنْبَدِعُ ٧٢ ص ٢٥٦ رقم ٤٣٨)

યાદ રાખો ! પથ્થર એટલો નાનો ન હોય કે ગળાથી નીચે ઉત્તરી કોઈ મોટી મુશ્કેલીમાં નાખી દે તદ્વારાંત રોજાની સ્થિતિમાં મોઢામાં પથ્થર મુકવામાં ન આવે કારણકે તેની માટી વગેરે ગળામાં જઈ શકે છે.

વાતચીત લખીને સ્વમૂલ્યાંકન કરનારા તાબેઈ બુગુર્ગા

હજરતે સાચ્છિદુના રબીઅ બિન ખુસૈમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْكَرِيمِ એ વીસ વર્ષ સુધી દુનિયાની વાતનું ઉચ્ચારણ ન કર્યું, જ્યારે સવાર પડતી તો કલમ, શાહીનો ખરિયો અને કાગળ લેતા અને દિવસ દરમિયાન જે કંઈ બોલતા તેને લખી લેતા અને સાંજે (તે લખેલા મુજબ) પોતાનું મુલ્યાંકન ફરમાવતા.

(احياء العلوم ج ٣ ص ١٣٧)

કરતાને ગુણાકા : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદુર પાક ન પઢે વાસ્તવમાં એ બદનસીબ થઈ ગયો. (અંજા)

વાતચીતના હિસાબનો તરીકો

અહીં પોતાનું “મૂલ્યાંકન” કરવાનો મતલબ એ છે કે પોતાની એક એક વાત પર વિચાર કરીને પોતાની જાતને સવાલ કરવો કેમ કે ફલાણી વાત કેમ કરી? તે જગ્યાએ બોલવાની શું જરૂર હતી? ફલાણી વાતચીત આટલા શબ્દોમાં પણ પૂરી થઈ શકતી હતી પણ તેમાં ફલાણા ફલાણા શબ્દો વધારે કેમ બોલ્યાં? ફલાણાને જે વાત તમે કહી તે શરીરાતની મંજૂરીથી ન હતી પણ દિલ તોડનાર હતી, તેનું દિલ તૂટ્યું હશે. હવે ચાલો તૌબા પણ કરો અને તે મુસલમાન ભાઈથી માઝી પણ માંગો, તે બેઠકમાં કેમ ગયા જ્યારે ખબર હતી કે ત્યાં વર્થ વાતો પણ થાય છે અને ફલાણી ફલાણી વાતમાં તમે હા માં હા કેમ ભેણવી? ત્યાં તમને નિંદા (ગીબત) પણ સાંભળવી પડી હતી ઉપરાંત તમે નિંદા સાંભળાવવાની તસ્દી પણ લીધી હતી, ચાલો પાક્કી તૌબા અને આવી બેઠકોથી દૂર રહેવાનો પણ નિર્ણય કરો. આ રીતે સમજદાર માણસ પોતાની વાતચીત ઉપરાંત દિન પ્રતિદિન ના સધળા ઘટના કમનો હિસાબ કરી શકે છે. આમ ગુનાઓ, બેદરકારીઓ, પોતાની ઘણી બધી નબળાઈઓ અને ભૂલો સામે આવી શકે છે અને ઈસ્લાહનો સામાન થઈ શકે છે. દા'વતે ઈસ્લામીના મદની માહોલમાં હિસાબને “ફિકે મદીના” કહે છે અને દા'વતે ઈસ્લામીમાં દરરોજ ઓછા માં ઓછી 12 મિનિટ ફિકે મદીના કરવા અને આ દરમિયાન મદની ઈન્દ્રામાતનો રિસાલો ભરવાનો વિચાર આપવામાં આવે છે.

ઝિકો દુરુદ હર ઘરી વિર્ટે જબાં રહે

મરી કુઝૂલ ગોઈ કી આદત નિકાલ દો

(વસાઈલે બજીશા, પાના : 164)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કરુણાને ગુરુત્વાનું : કેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર હુરુટે પાક ન પઢે તો એ લોડીમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિત્વ.

ઉમર બિન અબ્ડુલ અભીગ ધૂરકે ધૂરકે રક્યાં

હજરતે સાચ્ચિદુના અબૂ અબ્ડુલ્લાહ ફરમાવે છે કે મેં સાંભળ્યું છે કે એક આલિમ સાહેબ હજરતે સાચ્ચિદુના ઉમર બિન અબ્ડુલ અભીગ રચી લીધી ઉન્ને સમક્ષ કહેવા લાગ્યા : મૌન આલિમ પણ બોલનારા આલિમની જેમ જ હોય છે. ફરમાવ્યું : હું સમજું છું કે બોલનારો કયામતના દિવસે ચૂપ રહેનારા આલિમ કરતા ઉત્તમ હશે કારણ કે બોલનારાનો નફો લોકો સુધી પહોંચે છે જ્યારે ચૂપ રહેનારને માત્ર વ્યક્તિગત ફાયદો મળે છે. ત્યારે આલિમ સાહેબે કહ્યું : હે અમીરલ મોઅમ્રિનીન ! શું આપ બોલવાના ફિતાથી અજ્ઞાણ છો? હજરતે ઉમર બિન અબ્ડુલ અભીગ આ સાંભળીને ખૂબ (ધૂરકે ધૂરકે) રક્યા.

(الصُّنْنَتُ لِابْنِ أَبِي الدُّنْيَاجِ ٧ ص ٣٤٥ رقم ١٤٨)

અલ્લાહ ની એમના પર રહેમત થાય અને એમના સદકામાં આપણી બિન હિસાબ બખ્શિશ થાય.

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

કિરસાનો ખુલાસો

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! આપણાં વડવાઓની તકેદારીઓ અને ખુદાના ડરનો ઉત્સાહ મરહબા ! અલબત્ત, આ વાતમાં કોઈ શંકા નથી કે તકેદાર ઉલમાએ દીનની તકરીર (ઉપદેશો) અને નસીહત ફરમાવવું, શરીઅત ના કાનૂનો બતાવવા, મુખલ્લિગોનું સુન્નતોથી ભરપૂર બયાન કરવું, નેકીની દાવત આપવી, મૌન કરતા સર્વોત્તમ અમલ છે. પણ એ આલિમ સાહેબની સાચ્ચિદુના ઉમર બિન અબ્ડુલ અભીગ ના દરબારમાં ચેતવણી માટે આ અરજ

કરમાને બુદ્ધાકા : કે વિજિત મારા પર હુરુદે પાક પદવાનું ભૂલી ગયો એ જનતાનો માર્ગ ભૂલી ગયો. (નંબર)

કરવી કે “શું આપ બોલવાના ફિત્તાથી અજાણ છો?” પોતાની જગ્યાએ સાર્થક હતું અને અમીરુલ મોઅમિનીન રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْ : નું ખુદાના ઉરથી ચોધાર અશ્રૂઓથી રડવું પણ એ આલિમે રખ્ખાનીના આ કથનની ઉંડાઈ સુધી પહોંચવાને કારણે હતું. ખરેખર સારું બોલવું ભલે લોકો માટે નફાકારક છે પણ સ્વયં બોલનારા માટે આમાં ઘણાં ફસાદોના ખતરાઓ પણ છે જેમ કે જો સારો મુખલ્લિગ છે તો પોતાની વાણીવિલાસ અને વાકદ્ધટા પર બીજાઓ તરફથી મળનાર પ્રોત્સાહનના કારણે પોતાની આવડત પર ઘમંડના કારણે અથવા પોતાને “કંઈક” સમજવા અને બીજાઓને તુચ્છ ગણવા અથવા માત્ર મનસ્વીતાના કારણે તથા બીજાઓ પર ધાક બેસાડવા અને પોતાની “વાહ વાહ” કરાવવા માટે ઘણાં રૂઢિપ્રયોગો અને સચોટ કથનો વગેરેની વ્યવસ્થા કરવા (ઉપરાંત આના માટે કઠોર એટલે કે મુશ્કેલ અથવા સુંદર શાઢો બોલવા વગેરે વગેરે ફિત્તાઓમાં પડી શકે છે. જો અરબી બોલચાલ પર મહારત હશે તો વાત અને બયાનમાં પોતાના અરબી જ્ઞાનનો સિક્કો જમાવવા માટે ઘણાં અરબી રૂઢિપ્રયોગો વગેરેના ઉપયોગના ફિત્તામાં પણ પડી શકે છે, આ જ રીતે જેનો અવાજ સારો હોય તે પણ ખતરાઓથી ઘેરાયેલો રહે છે, કારણ કે લોકો મોટા ભાગે તેમની પ્રશંસા કરે છે જેના પર “કુલાઈને” તેમના ઘમંડી થઈ જવા, સારા અવાજને ખુદાની બાંધિશાશ (એટલે કે અલ્લાહ عَزُوْجَلْ ની અતા) સમજવાના બદલે પોતાનો કમાલ સમજવો વગેરે ભૂલોનો ખતરો રહે છે. તો તે આલિમે રખ્ખાનીની “બોલવા” વિશે સાવચેતી યોગ્ય છે અને ખરેખર જો મુખલ્લિગ વર્ણન કરેલ ટેવ રાખતો હોય તો તેનું બોલવું તેના પોતાના હકમાં બહુ મોટો ફિત્તો અને આખેરતની બરબાદીનો સામાન છે ભલે લોકોને તેનાથી ફાયદો થતો હોય.

કરમાને શુશ્રાવા : તમે જ્યાં પણ હોવ મારા પર દુર્ઘે પાક પઢો કે તમારું દુર્ઘે પાક મારા સુધી પહોંચે છે. (સં.)

વાતને બિન જરૂરી બાવતોથી પાક કરવાનો ઉત્તમ ઉપાય

પોતાની વાતચીતમાં કમી લાવવાની ખરેખર જેઓ ઈચ્છા રાખે છે તેમના માટે પોતાની વાતચીતને ચકાસવા અને પોતાની વાતચીતને વ્યર્થ અથવા જરૂર કરતાં વધારે શબ્દો અને અલગ અલગ ભૂલોથી પાક કરવા ઉપરાંત નુકશાન કારક બલકે બિનજરૂરી હોવાથી બચાવવા માટે ઈહયાઉલ ઉલ્લૂભથી એક ઉત્તમ ઉપાય પ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે જેમ કે હુજજતુલ ઈસ્લામ હજરતે સાચ્ચિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગાજાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْوَالِي ના ફરમાનનો ખુલાસો છે : વાતચીત ના ચાર પ્રકાર છે : 《1》 સંપૂર્ણ નુકશાનકારક વાત 《2》 સંપૂર્ણ ફાયદાકારક વાત 《3》 એવી વાત જે નુકશાનકારક પણ હોય અને ફાયદાકારક પણ હોય અને 《4》 એવી વાત જેમાં ન ફાયદો હોય ન નુકશાન. તો પ્રથમ પ્રકારની વાત જો કે સંપૂર્ણ નુકશાનકારક છે તેનાથી હંમેશા બચવું જરૂરી છે. અને એ જ રીતે બીજા પ્રકારની વાત કે જેમાં નુકશાન અને ફાયદો બંને છે, તેનાથી પણ બચવું જરૂરી છે. અને જે ચોથા પ્રકારની છે તે વ્યર્થ છે કે તેનાથી ન કોઈ ફાયદો છે ન કોઈ નુકશાન જેથી કરીને આવી વાત માં સમય બરબાદ કરવો પણ એક પ્રકારનું નુકશાન જ છે. આના પછી માત્ર બીજા પ્રકારની વાત રહે છે એટલે કે વાતોમાંથી ત્રણ ચતુર્થાંશ (એટલે કે 75 %) તો બિન ઉપયોગી છે અને માત્ર એક ચતુર્થાંશ (એટલે કે 25 %) વાત જે ફાયદા કારક છે બસ માત્ર એ જ ઉપયોગી છે પણ એ ઉપયોગી વાતમાં પણ બારીક પ્રકારનો દેખાવ, બનાવટ, ગીબત,

કરમાને શુશ્રાણ કું : જે મારા પર એક વાર ફુરું પાક પડે અત્થાન તેના પર દસ રહેમત મોકલે છે. (૧૮)

જૂઠી અતિશયોક્તિ, “મેં મેં કરવાની આફત” એટલે પોતાની ભલામણ અને પવિત્રતા બયાન કરવી વગેરે વગેરે શક્યતાઓ છે ઉપરાંત ફાયદાકારક વાતચીત કરતા કરતા વર્થ્થ વાતોમાં પડવું પછી તેના દ્વારા વધારે આગળ વધતા તેમાં ગુનો થઈ જવો વગેરે વગેરે જોખમો સમાયેલા છે અને આ સમાવેશ એટલો બારીક છે કે જેનું જ્ઞાન નથી હોતું, જેથી આ ઉપયોગી વાતચીત દ્વારા પણ માણસ જોખમોથી ઘેરાયેલો રહે છે.

(મલ્લચસ આઝિહી અલ્ફલ્મિં જ ચ ૩)

ચુપ રહેને મેં સો સુખ હેં તૂ યેહ તજરિબા કર લે

અય ભાઈ ! જબાં પર તૂ લગા કુફ્લે મદ્દીના

(વસાઈલે બણિશાશ, પાના : 66)

મૂર્ખ વગાર વિચારે બોલે છે

મીઠાં મીઠાં ઈસ્ત્વામી ભાઈઓ ! સમજદાર માણસ પહેલા વાતને જોખે છે પછી મોદામાંથી બોલે છે અને મૂર્ખ જે કંઈ પણ મનમાં આવે બોલતો જાય છે, ભલે એના કારણો કેટલીયે બદનામી કેમ ન થાય ! જેમ કે હજરતે સાધ્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوْيِ ફરમાવે છે : લોકોમાં પ્રચલિત હતું કે સમજદાર માણસની જીબ તેના દિલની પાછળ હોય છે તે વાત કરતા પહેલા પોતાના દિલની સલાહ લે છે એટલે કે વિચારે છે કે બોલું કે ન બોલું? જો ફાયદાકારક હોય છે તો કહે છે નહિંતર ચુપ રહે છે. જ્યારે મૂર્ખની જીબ તેના દિલની આગળ હોય છે કે ત્યાં એટલે કે દિલથી સલાહ લેવાની સ્થિતિ આવતી જ નથી બસ જે જીબ પર આવે છે કહી દે છે. (૧૧૦)

(મલ્લચસ આઝિહી અલ્ફલ્મિં ચ ૧૧૦)

કરમાને શુશ્રાવા : જે મારા પર દસ વાર દુર્દે પાક પડે અલ્લાહ ﷺ એના પર સો રહેમત મોકલે છે. (બનુ)

બોલતાં પહેલાં જોખવાની રીત

ઘારા ઈસ્લામી ભાઈઓ ! યાદ રાખો ! આપણા ઘારા ઘારા આકા, મક્કી મદની મુસ્તિકા ﷺ એ ક્યારેય પણ પોતાની સાતત્ય પૂર્ણ જીભથી કોઈ નકામો શર્દું ઉચ્ચાર્યો નથી અને ક્યારેય ખડખડાટ હસ્યા નથી. કાશ ! આ મૌન અને જોરથી ન હસવાની સુન્નતો સામાન્ય થઈ જાય ! અય કાશ ! આપણે “બોલતા” પહેલાં “જોખવાની” સુટેવવાળા બની જઈએ. જોખવાની રીત એ છે કે શર્દું જીભથી અદા થાય એના પહેલાં પોતાના દિલથી સવાલ કરી લેવો જોઈએ કે આ બોલવાનો હેતુ શું છે? શું હું કોઈને નેકીની દાવત આપી રહ્યો છું? શું એ વાત જે હું બોલવાની ઈચ્છા રાખું છું તે મારા અથવા અન્ય માટે ભલું છે? મારી વાત ક્યાંક એવી અતિશયોક્તિથી ભરેલી તો નથી ને જે મને જૂઠના શુનામાં નાખી દે. જૂઠી અતિશયોક્તિનું ઉદાહરણ આપતા સદરુશશરીઆ, બદરુનતરીકા હજરતે અલ્લામા મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ’ઝમી અનુભૂતિ ફરમાવે છે : “જે એક વાર આવ્યો અને કહે કે હજાર વાર આવ્યો તે જૂઠો છે.” (બહારે શરીઅત, ભાગ. 16, પાન. 161-162)

એમ પણ વિચારે કે હું ક્યાંક કોઈની ખોટી પ્રશંસા તો નથી કરી રહ્યો? કોઈની નિંદા (ગીભત) તો નથી કરી રહ્યો ને? મારી આ વાતથી કોઈનું દિલ તો નહીં દુખે ને? બોલીને દિલગીરીના કારણે પ્રાયશ્રિત કરવા અથવા **SORRY** કહેવાની સ્થિતિ તો નહીં આવે ને? થુંકીને ચાટવા એટલે કે જુસ્સામાં કહેલી વાત પાછી તો નહીં લેવી પડે ને? ક્યાંક મારું અથવા બીજા કોઈનું રહસ્ય તો જાહેર નહીં કરી બેસું ને? બોલતાં પહેલાં જોખવામાં જો આ વાત સામે આવે કે આ વાતમાં નથી

કરમાને ગુણતા જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પડે તો એ લોગોમાં ઘણો કંજૂસ વ્યક્તિત્વો હોય.

ફાયદો કે નથી નુકશાન અને સવાબ પણ નથી અને ગુનો પણ નથી, ત્યારે પણ આ વાત બોલવામાં એક પ્રકારનું નુકશાન જ છે કારણ કે જીબને આ પ્રકારની વ્યર્થ અને ફાયદારહિત વાતચીત માટે મહેનત આપવા કરતાં જો (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) કહેવામાં આવે અથવા દુરુદ શરીર પઢવામાં આવે તો ખરેખર આમાં ફાયદો જ ફાયદો છે અને આ પોતાના અણામોલ સમયનો શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ છે, આવા ફાયદાને ગુમાવવો એ પણ ખરેખર નુકશાન જ છે.

નિકો દુરુદ હર ઘડી વિદેંઝબાં રહે
મરી કુઝુલ ગોઈ કી આદત નિકાલ દો

(વસાઈલે બજીશાશ, પાના : 164)

મૌન રહેવાની રીત

ઘારા ઈસ્લામી ભાઈઓ ! વ્યર્થ વાતચીત ગુનો નથી પણ આમાં વંચિતતા અને ઘણાં નુકશાનો છે જેનાથી બચવું ઘણું જરૂરી છે. કાશ ! કાશ ! અય કાશ ! મૌનની ટેવ પાડવા માટે જીબ પર કુફ્લે મદીના લગાવવું નસીબ થઈ જત !!!

કિસ્સો : હજરતે સાધ્યદુના મુવર્રિક ઈજલી رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાવે છે કે એક એવી વસ્તુ જેને હું **20** વર્ષ સુધી પ્રામ કરવાના પ્રયત્ન કરતો રહ્યો પરંતુ પ્રામ ન કરી શક્યો છતાં પણ તેની ઈચ્છા ન છોડી. પૂછવામાં આવ્યું : તે મહત્વની વસ્તુ શું છે? ફરમાવ્યું : મૌન રહેવું.

(الرُّفَدُ لِلِّامِ أَحْمَدُ صِ ٣١٠، رقم ١٢٦٢)

મૌનના ઈચ્છુકે મૌખિક વાત કરવા કરતાં દરરોજ થોડી ઘણી વાતો લખીને અથવા ઈશારાથી પણ કરવી જોઈએ. એ અન શાءُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ રીતે મૌનની ટેવ શરૂ થઈ જશે. દા'વતે ઈસ્લામી તરફથી

સરમાળે માટે

દુર્ગાણ ચુસા

નેક બનવાનો બહુ મોટો ઉપાય “મદની ઈન્નામાત” નો એક મદની ઈન્નામ એ પણ છે : “શું આજે આપે જીભનું કુફ્લે મદીના લગાવતા વ્યર્થ વાતચીતથી બચવાની ટેવ પાડવા માટે કંઈક ને કંઈક ઈશારાથી અને કમ સે કમ ચાર વાર લખીને વાતચીત કરી?” મૌનની ટેવ પાડવાનાં પ્રયત્ન દરમિયાન એવું પણ બની શકે છે કે વ્યર્થ વાતચીતથી બચવામાં થોડા દિવસ સફળતા તો મળે પણ ફરી બોલવાની ટેવ પહેલા જેવી થઈ જાય, જો આમ થાય તો હિંમત ન હારો, વારંવાર પ્રયત્ન કરો ઉત્સાહ સાચો હશે તો ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذَلِكَ عَلَىٰ إِنَّمَاءٍ﴾ સફળતા જરૂર મળશે. મૌનની ટેવ પાડવાનાં અભ્યાસ દરમિયાન પોતાનો ચહેરો હંસતો રાખવો જરૂરી છે જેથી કોઈને એવું ન લાગે કે આપ તેનાથી નારાજ છો જેથી મોહું “કુલાવેલું” છે. મૌનના પ્રયત્નના દિવસોમાં ગુસ્સો વધી પણ શકે છે જેથી જો કોઈ આપનો ઈશારો સમજી ન શકે તો કયારેય પણ તેના પર ગુસ્સાને જાહેર ન કરો કે ક્યાંક ફોગટમાં દિલ તોડવા વગેરેનો ગુનો ન થઈ જાય. ઈશારા વગેરેથી વાતચીત તેમની સાથે જ સારી છે જેની સાથે આપના વિચાર ભળતા હોય, પારકો અથવા અજાણ્યો માણસ શક્ય છે કે ઈશારા વગેરેની વાતચીતથી આપનાથી “નારાજ” થઈ જાય, જેથી તેની સાથે જરૂરત પડે તો જીભથી વાતચીત કરી લો. ઉપરાંત કેટલીક પરિસ્થિતિમાં જીભથી બોલવું વાજિબ પણ થઈ જાય છે. જેમ કે મુલાકાતીના સલામનો જવાબ વગેરે. કોઈની સાથે મુલાકાતના સમયે સલામ પણ ઈશારાથી નહીં જીભથી કરવી સુન્નત છે. એ જ રીતે દરવાજી પર કોઈ પોકાર આપે અને અંદરથી પૂછવામાં આવે કે કોણ છે? તો જવાબમાં બહારવાળો “મદીના ખોલો ! હું છું” વગેરે ન કહે પણ સુન્નત એ છે કે પોતાનું નામ જણાવે.

કરુણાને ગુણાના : મારા પર પુષ્કળ પ્રમાણમાં ફૂરું પાક પણે બેશક તમારું મારા પર ફૂરું પાક પદ્ધતું તમારા જુનાણેની મગફેરત છે. (સંદર્ભ)

સારી રીતે બોલાવવિને સવાબ કર્માવો

હોંઠોથી “શિશ્શી” નો અવાજ કાઢીને કોઈને બોલાવવું તથા ધ્યાન ખેંચવું સારી શૈલી નથી, નામ ખબર હોવાની સ્થિતિમાં મદ્દીના કહીને પણ નહીં પણ નામ અથવા કુન્યતથી બોલાવો કે સુન્તત છે, ખાસ કરીને કુદરતી હાજત અને ગંદકીવાળી જગ્યાઓ પર “મદ્દીના” કહીને બોલાવવાથી બચવું સત્ત્વ જરૂરી છે. જો નામ ન ખબર હોય તો જે તે સ્થળના રિવાજ પ્રમાણે સારી રીતે બોલાવવામાં આવે, જેમ કે આપણા સમાજમાં ખાસ કરીને નવયુવાન ને ભાઈજાન ! ભાઈસાબ ! મોટાભાઈ ! અને વધારે ઉમરવાળાને કાકાજી ! વડીલ ! મોટા ! વગેરે કહીને બોલાવવામાં આવે છે. આમ છતાં જ્યારે પણ કોઈને બોલાવવામાં આવે ત્યારે મુસલમાનનું દિલ ખુશ કરવાના સવાબની નિયત સાથે સારામાં સારી રીત હોય અને નામ પણ આખું લેવામાં આવે ઉપરાંત પરિસ્થિતિ અનુસાર અંતમાં શબ્દ “ભાઈ” અથવા “સાહેબ” વગેરેનો પણ વધારો હોય, હજ કરેલ હોય તો આગળ “હાજી” શબ્દનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવે. જેને બોલાવવામાં આવે તે “લબ્બોક” (એટલે કે હું હાજર છું) કહે. દા’વતે ઈસ્લામી ના મદની માહોલમાં મોટા ભાગે કોઈને બોલાવવા પર જવાબમાં લબ્બોક કહેવામાં આવે છે જે સાંભળવામાં ખૂબ સારું લાગે છે આનાથી મુસલમાનના દિલમાં ખુશી દાખલ થઈ શકે છે. ઉપરાંત સહાબે કિરામ નું શહેનશાહે ઐરૂલ અનામ (ચીલ દુર્લભ અનામ ના યાદ કરવા) (એટલે કે બોલાવવા) પર “લબ્બોક” ની સાથે જવાબ આપવો હદ્દિસે પાક માં આવેલ છે, એના સિવાય એક અલ્લાહના વલીના અમલથી પણ

કરમાને મુસ્તાકા : મારા પર દુરુદે પાક પુષ્કળ પ્રમાણમાં પદો બેશક આ તમારા માટે પાડી છે. (૧૫૨)

આનો પૂરાવો મળે છે. જેમ કે કરોડો હંબલીઓના મહાન પેશવા હજરતે સચ્ચિદુના ઈમામ અહમદ બિન હંબલ થી رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ મરાણલો પૂછુવા માટે તેમનું જ્યારે કોઈ ધ્યાન ખેચું ત્યારે ઘણી વખત “લખબેક” (હાજર છું) ફરમાવતા. (مناقب الإمام أحمد بن حنبل للجوزى ص ૨૧૮)

સુન્નતોથી ભરપૂર દુઆઓની પ્રખ્યાત કિતાબ “હિસ્ને હસીન” માં છે : જ્યારે કોઈ શાખ્સ તને બોલાવે તો જવાબ માં કહે : “લખબેક” (حسن حسین ص ૧૦૪)

મૌનની બરકતની ૩ મદની બહારો

(૧) મૌનની બરકતથી દીદારે મુસ્તાકા

એક ઈસ્લામી બહેનના લખાણનો ટૂંકસાર છે : દા'વતે ઈસ્લામીની પ્રકાશક સંસ્થા મકતબતુલ મદીના તરફથી પ્રસ્તુત કરેલ મૌનના મહત્વ પર આધારિત સુન્નતોથી ભરપૂર બયાનની કેસેટ સાંભળી મેં મોં (જ્ઞભ)ના કુફ્લે મદીનાની તરકીબ શરૂ કરી એટલે કે મૌનની ટેવ પાડવાનો સિલસિલો કર્યો, ત્રણ જ દિવસમાં મને બ્યાલ આવી ગયો કે પહેલા હું કેટલી વર્થ વાતો કરતી હતી. الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ મૌનની બરકતથી મને સારા સારા સપના આવવા લાગ્યા, વર્થ વાતચીતથી બચવાનાં પ્રયત્નનાં ત્રીજા દિવસે મેં મકતબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત કરેલ વધુ એક ઓડિયો કેસેટ “ઈતાયત કિસે કહેતે હોણે?” સાંભળી. રાત્રે ઉંઘી ત્યારે الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ કેસેટમાં વણવેલ એક ઘટના મને સપનામાં દેખાવવા લાગ્યી. “જંગનો નકશો હતો, સરકારે મદીના દુશ્મનોની જાસૂસી માટે હજરતે સચ્ચિદુના હુઝેફા صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

કરમાને ગુણાના : જે મારા પર જુમાના દિવસે બસો વાર હુરુદ શરીફ પઢે એના બસો વર્ષના ચુનાદ માફ થશે. (અનુભૂતિ)

ને રવાના કરે છે, તે કાફરોના તંબુની નજીક પહુંચે છે ત્યારે તેમને કાફરોના સરદાર હજરતે અબૂ સુફ્યાન (જે હજુ સુધી મુસલમાન થયા ન હતા) ઉભેલા દેખાય છે, તકનો લાભ ઉધાવવા માટે સચ્ચિદાના હુઝેફા ધનુષ પર બાણ ચઠાવે છે કે એકાએક તેમને સરકાર ચલી લુણી નો આદેશ યાદ આવે છે (જેનો ખુલાસો છે, કોઈ છેડખાની ન કરજો) જેથી પોતાના મદની અમીરની ઈતાઅત કરતા બાણ ચલાવવાથી રોકાઈ જાય છે, પછી હાજર થઈને તાજદારે રિસાવત ની ખિદમતમાં કારગુજારી રજૂ કરે છે.” અને બે મને આ સપનામાં સરકારે મદીના અર્જું માટે કિરામના ઘણી સારી રીતે દીદાર પ્રામથયા, જ્યારે અન્ય દ્રશ્યો ધુંધળા દેખાતા હતા. વધુમાં લખે છે : માત્ર ત્રણ દિવસનાં વર્થ વાતચીતથી બચવાના પ્રયત્નથી મારા પર સરકારે મદીના નો બહુ મોટો કરમ થઈ ગયો, બસ મારી ઈચ્છા છે કે ક્યારેય મારી જીભથી કોઈ નકામો શબ્દ ન નીકળો. આપ દુઆ કરો કે હું પોતાના આ પ્રયત્નમાં સફળ થઈ જાઓ.

ખાસ કરીને ઈસ્લામી બહેનોને આ ખુશ નસીબ ઈસ્લામી બહેન પર ખૂબ ગર્વ આવી રહ્યો હશે. કોઈ ઈસ્લામી બહેનનું મૌન ધારણા કરવું ખરેખર ઘણી મોટી વાત છે કારણ કે પુરુષોની સરખામણીમાં સામાન્ય રીતે સ્ત્રીઓ વધારે બોલે છે.

અલ્લાહ જબાં કા હો અતા કુફલે મદીના
મેં કાશ ! જબાં પર લું લગા કુફલે મદીના

(વસાઈલે બજિશા, પાના : 66)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કરાને શુદ્ધા : મારા પર હુદે પાક પદો અલ્લાહ તમારા પર રહેમત મોકલશે. (૫૨)

(2) વિશ્વારમાં મદની માહોલ બનાવવા માટે મૌનની ભૂમિકા

એક ઈસ્લામી ભાઈએ સરો મદીના ને જે પત્ર મોકલ્યો તેનો ટૂંકસાર છે કે “દા’વતે ઈસ્લામી”ના સુન્નતોથી ભરપૂર ઈજિતમાંમાં મૌનના વિશે સુન્નતોથી ભરપૂર બયાન સાંભળતા પહેલા મદની માહોલથી જોડાયેલો હોવા છતાં હું બહુ વર્થ વાતચીત કરતો હતો, દુરુદ શરીફની ખાસ કોઈ ટેવ ન હતી. જ્યારથી ચૂપ રહેવાનો પ્રયત્ન શરૂ કર્યો છે, દરરોજ એક હજાર વાર દુરુદ શરીફ પઢવું નસીબ થાય છે. નહિંતર મારો કિંમતી સમય આમ તેમની વર્થ બહેસબાળમાં બરબાદ થતો હતો. બાર દિવસમાં પહેલા 12 હજાર દુરુદ શરીફનો સવાબ આપને ભેટ તરીકે રજૂં કરું (એટલે કે ઈસાલે સવાબ કરું) છું. વધુમાં વિનંતી છે કે મારા વાતોડિયા સ્વભાવના કારણે થનારી આડી-અવડી વાતોના નુકશાનથી અમારા જૈલી હલ્કામાં દા’વતે ઈસ્લામીના મદની કામને પણ નુકશાન થતું હતું. પાછલા દિવસોમાં અમારા હલ્કામાં પરસ્પરના મતભેદ ઉકેલવા માટે મદની મશવરો થયો, ઘણાં આશ્ર્યની વાત છે કે મારાં મૌનના કારણે ﷺ સંપૂર્ણ જઘડો સરળતાથી પૂર્ણ થઈ ગયો. અમારા “નિગરાને પાક” એ ખુશી જાહેર કરતા મને નિઃસંકોચ કંઈક આ રીતે કહ્યું : “મને ઘણી બીક લાગી રહી હતી કે કદાચ આપ ચર્ચા શરૂ કરશો અને વાતનું વતેસર થઈ જશે પણ આપની મૌન પાળવાની નિયામતે અમને રાહત આપી.” હકીકતમાં વાત એ છે કે આનાથી પહેલાં મુજ નાલાયકની વર્થ ચર્ચા અને બકબક કરવાની ખરાબ ટેવના કારણે “મદની મશવરા” વગેરેનો માહોલ ખરાબ થતો હતો.

ફરમાને ગુણાકા છે : જે મારા પર દ્વસ વાર સવારે અને દસ વાર સાંજે દુરેદ પાક પદે એને કયામતના દિવસે મારી શક્યાભત મળજો. (૧૮૫૭)

મદની કામો માટે મદની સાધન

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! જીયું આપે? વ્યર્થ વાતોથી બચવું મદની કામો માટે કેટલું ફાયદા કારક છે. તેથી જે સુન્નતોનો મુખ્યાલ્યિગ છે તે તો દરેક સ્થિતિમાં ગંભીર અને ટૂંકું બોલનાર હોવો જોઈએ. જે બડાબિલ્યો, વાતોડિયો, બીજાઓની વાત કાપનારો, વારંવાર વચ્ચે બોલી નાખનારો, વાતવાત પર ચર્ચા અને તકરાર કરવા અને વાતનું વતેસર કરનારો હશે તેના કારણે દીનના કામને નુકશાન પહોંચવાની સખ્ત શક્યતા રહે છે, કારણ કે મૌન જો કે શૈતાનને મારી ભગાડવાનું “મદની સાધન” છે તેનાથી આ બદનસીબ વંચિત છે. હજરતે સાધ્યાદુના અબૂ જરૂર ગિફારી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને વસિય્યત કરતા તાજદારે રિસાલત, મુસ્તફા જાને રહેમત صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ એ ફરમાવ્યું : મૌનની પુષ્ટણતાને લાજીમ કરી લો કે આનાથી શૈતાન ભાગશે અને તમને દીનના કામોમાં મદદ મળશે.

(شُقُبُ الْأَيْمَانِ ج ٤ ص ٢٤٢ حديث ٤٤٤)

અલ્લાહ ઈસ સે પહલે ઈમાં પે મૌત દે દે

નુકસાં મેરે સબબ સે હો સુન્નતે નબી કા

(વસાઈલે બજ્જિશા, પાના : 108)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(3) ઘરમાં મદની માહોલ બનાવવામાં મૌનની ભૂમિકા

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! બિન જરૂરી વાત, મજાકમસ્તી, અને તડાક-ભડાકની ટેવ કાઢવાથી ઘરમાં પણ આપની

કરમાને શુશ્રાકા : જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પછે એંથે વેદના આપી. (جیلر)

પ્રતિષ્ઠા બુલંદ થશે અને જ્યારે ઘરના માણસો આપની ગંભીરતાથી પ્રભાવિત થશે ત્યારે તેમના પર આપની “નેકીની દા’વત” ઘણી જલ્દી અસર કરશે અને ઘરમાં મદની માહોલ નહીં હોય તો બનાવવામાં સરળતા થઈ જશે. જેમ કે “દા’વતે ઈસ્લામી” ના સુન્નતોથી ભરપૂર ઈજિતમાં મૌનના મહત્વ પર કરવામાં આવેલ સુન્નતોથી ભરપૂર એક બયાન સાંભળીને એક ઈસ્લામી ભાઈએ જે લખાણ આપ્યું તેનો ટૂંકસાર છે : સુન્નતોથી ભરપૂર બયાનમાં આપવામાં આવેલી હિદાયત મુજબ الحمد لله عز وجل મારા જેવા બોલકણા માણસે મૌનની ટેવ પાડવાનું શરૂ કરી દીધી છે, سُبْحَنَ اللَّهِ ! આનો મને અનહં ફાયદો મળી રહ્યો છે, મારા બોલકણાં હોવાને કારણે ઘરનાં માણસો મારાથી “અપસેટ” હતા પણ જ્યારથી ચૂપ રહેવાનું શરૂ કર્યું છે, ઘરમાં મારી “પોર્ઝિશન” બની ગઈ છે અને ખાસ કરીને મારી વ્હાલી માં જો કે મારાથી ઘણી નારાજ રહેતી હતી હવે અનહં ખુશ થઈ ગઈ છે, કેમકે પહેલાં હું ઘણો “બોલકણો” હતો જેથી મારી સારી વાતો માંથી પણ પ્રભાવ જતો રહ્યો હતો પણ હવે હું માંને જ્યારે કોઈ સુન્નત વગેરે બતાવું દું ત્યારે તે ન માત્ર રસપૂર્વક સાંભળે છે બલકે અમલ કરવાનો પ્રયત્ન પણ કરે છે.

બઢતા હે ખમોશી સે વકાર અય મરે ઘારે
અય ભાઈ ! જબાં પર તૂ લગા કુફ્લે મદીના

(વસાઈલે બજિશા, પાના : 66)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِّيْبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કરમાને ગુણાદા : એ માણસની નાક મારીમાં ભળી જાય કેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર હુરેટે પાક ન પડે. (૮)

“થા રણે ઠરીમ ! હમેં મુતકી બના” (ઉર્દૂ)ના ઓગણીસ અક્ષરોના આધારે ઘરમાં મદની માહોલ બગાવવાના 19 મદની કૂલ

- ❶ ઘરમાં આવતા જતા ઉંચા અવાજથી સલામ કરો.
- ❷ માં-બાપને આવતા જોઈ અદબથી ઉભા થઈ જાઓ.
- ❸ દરરોજ કમ સે કમ એકવાર ઈસ્લામી ભાઈ પિતાના અને ઈસ્લામી બહેનો માંના હાથ અને કદમ ચૂમે.
- ❹ માં-બાપની સામે અવાજ ધીમો રાખો, તેમનાથી આંખ બિલકુલ ન મેળવો, નીચી આંખ રાખીને જ વાત કરો.
- ❺ તેમનું સોપેલુ દરેક એ કામ જે શરીરઅતની વિરુદ્ધ ન હોય તરત જ કરી નાંખો.
- ❻ ગંભીરતા રાખો. ઘરમાં તૂ-તુકારો, અબે-તબે અને મજાક મશકરી કરવી, વાત-વાત પર ગુસ્સે થઈ જવું, ખાવામાં દોષ કાઢવાં, નાના ભાઈ બહેનોને ધમકાવવા, મારવા, ઘરના વડીલો સાથે બાખડવું તથા તકરાર કરતા રહેવાની આપની જો કુટેવો હોય તો પોતાનો અંદાજ એકદમ બદલી નાંખો અને દરેકથી માફ કરાવી લો.
- ❼ ઘરમાં અને બહાર દરેક જગ્યાએ આપ ગંભીર થઈ જશો તો بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ઘરની અંદર પણ આની બરકતો જાહેર થશે.
- ❽ આપના મમ્મી બલકે આપના બાળકોની માં હોય તો એમને અને ઘર (અને બહાર)ના એક દિવસના બાળકને પણ “આપ” કહીને જ પોકારો.
- ❾ પોતાના મહોલ્લાની મસ્જિદમાં ઈશાની જમાઅતના સમયથી માંડીને બે કલાકની અંદર અંદર સૂઈ જાઓ. કાશ ! તહજુદમાં

કરમાને ગુણાદા : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુરુદે પાક ન પઢે વાસ્તવમાં એ બદનસીબ થઈ ગયો. (ઉંડા)

આંખ ખુલી જાય નહિંતર કમ સે કમ ફજરની નમાજ તો સરળતાથી (મસ્લિની પહેલી સફમાં જમાઅત સાથે) મળી જાય અને પછી કામકાજમાં પણ આળસ ન આવે.

﴿10﴾ ઘરના માણસોમાં જો નમાઝોની આળસ, બે પર્દીંગી, ફિલ્ખો નાટકો અને ગીતોનો દોર હોય અને આપ જો વાલી નથી, ઉપરાંત મોટે ભાગે લાગે કે આપની નહીં સાંભળવામાં આવે તો વારંવાર રોક ટોક કર્યા વગર, બધાને નરમીથી મક્કતબતુલ મદ્દીનાની રજૂ કરેલ સુન્નતોથી ભરપૂર બયાનની ઓડિયો કેસટો, ઓડિયો/વિડિયો સીડીજ સાંભળાવો-જોવડાવો, મદની ચેનલ જોવડાવો. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ મદની પરિણામ મળશે.

﴿11﴾ ઘર માં ગમે તેટલો ઠપકો તેમ જ માર પણ પડે, ધીરજ, ધીરજ અને ધીરજ રાખો. જો આપ જીબ ચલાવશો તો મદની માહોલ બનવાની કોઈ આશા નથી બલકે વધારે બગાડ પેદા થઈ શકે છે કે વર્થ સખ્તી કરવાના કારણે ઘણીવાર શેતાન લોકોને નફફિટ બનાવી દે છે.

﴿12﴾ મદની માહોલ બનાવવા માટે એક શ્રેષ્ઠ માધ્યમ એ પણ છે કે ઘરમાં દરરોજ ફેઝાને સુન્નત નો દર્સ જરૂર જરૂર જરૂર આપો અથવા સાંભળો.

﴿13﴾ પોતાના ઘરવાળાઓની દુનિયા અને આખેરતની બહેતરી માટે મનથી દુઆ પણ કરતા રહો કે ફરમાને મુસ્તફા : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهُ وَسَلَّمَ એટલે કે દુઆ મોમિનનું الْمُؤْمِنُونَ હથિયાર છે.

(الْمُسْتَدِرَكُ لِلْحَكْمِ ٢ ص ١٦٢ حدیث ١٨٥٥)

﴿14﴾ સાસરીમાં રહેનારીઓ જ્યાં ઘરની વાત છે ત્યાં સાસરી અને જ્યાં માં-બાપનું વર્ણન છે ત્યાં સાસુ અને સસરાની સાથે સદર્વત્તન કરે જ્યારે કે કોઈ શરીઅતની દ્રષ્ટિએ એ અવરોધ ન હોય. હાં એ

કરુણાને ગુર્જારા : જેની પાણે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર હુરુંદે પાક ન પડે તો એ લોકોમાં ઘણો કંઈકસ વ્યક્તિસ છે.

તકેદારી જરૂરી છે કે વહુ સસરાના હાથ કદમોને સ્પર્શ ન કરે, એ જ રીતે જમાઈ સાસુના.

《15》 મસાઈલુલ કુરાનાન પાના 290 પર છે : દરેક નમાઝ પછી આ દુઅા આગળ-પાછળ દુરુદ શરીફની સાથે એકવાર પઢી લો, બાળકો સુન્નતોના પાબંદ બનશે અને ઘરમાં મદની માહોલ સ્થપાશે. (દુઅા આ છે :)

(1) **اللَّهُمَّ رَبَّنَا هُبْ لَكَ مِنْ أَرْجَادِنَا وَدُرْبِنَا فَرَّقْنَا أَعْيُنَنَا وَاجْعَنَا لِلْسُّقْيَنَ إِمَامًا**

(اللَّهُمَّ “આયતે કુરાનીનો હિસ્સો નથી”)

《16》 ના ફરમાન બાળક અથવા મોટો જ્યારે સુઈ રહ્યો હોય તો 11 અથવા 21 દિવસ સુધી તેના મથાળે ઉભા રહીને આ આયતે મુખારક માત્ર એક વાર એટલાં અવાજમાં પઢો કે તેની આંખ ન ખુલે :

(2) **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ**

(આગળ-પાછળ એક વાર દુરુદ શરીફ)

યાદ રાખો ! મોટો ના ફરમાન હોય તો સૂતા સૂતા મથાળે વરીફી પઠવામાં તેના જાગી જવાની શક્યતા છે ખાસ કરીને જ્યારે તેની ઉંઘ ગાઢ ન હોય, એ ખબર પડવી મુશ્કેલ છે કે માત્ર આંખો બંધ છે અથવા સૂઈ રહ્યો છે જેથી જ્યાં ફિલ્નાનો ડર હોય ત્યાં આ અમલ ન કરવામાં આવે ખાસ કરીને પત્ની પોતાના પતિ પર આ અમલ ન કરે.

① તર્જમાને કન્જુલ ઈમાન : હે અમારા રબ ! અમને આપ અમારી વહુઓ અને અમારા સંતાનોથી આંખોની ઠંડક અને અમને પરહેજગારોનો વડીલ બનાવ. (٧٤، الفرقان، ١٩، ب)

② તર્જમાને કન્જુલ ઈમાન : બલકે આ મહાન વિશેખાધિકાર વાળું કુરાન છે લૌછે મહિકૂજ માં.

(ب) (٣٠، البروج، ٢٢٠٢١)

કરમાને શુદ્ધાકા : જે વ્યક્તિ મારા પર હુરુદે પાક પઢવાનું ભૂલી ગયો એ જન્તાનો માર્ગ ભૂલી ગયો. (નંબર)

﴿17﴾ વળી ના ફરમાન સંતાનને આજ્ઞાપાલક બનાવવા માટે મુરાદ પૂરી ન થાય ત્યાં સુધી ફજરની નમાજ પછી આકાશ તરફ ચેહરો કરી ને “بَلَهْ” 21 વાર પઢો. (આગળ-પાછળ એક વાર દુરુદુદ શરીરું)

﴿18﴾ મદની ઈન્દ્રામાતના પ્રમાણે અમલની ટેવ બનાવો અને ઘરના જે વ્યક્તિમાં નર્મ સ્વભાવ જોવા મળે તેમનામાં અને જો અગર આપ પિતા હોવ તો સંતાનોમાં નરમી અને હિકમતે અમલીની સાથે મદની ઈન્દ્રામાતને લાગુ કરો, **અલ્લાહ** نَّٰٰ عَزُوْجَلْ ની રહેમતથી ઘરમાં મદની ઈન્કિલાબ (કાંતિ) સ્થાપિત થઈ જશે.

﴿19﴾ પાંદીથી દર મહીને કમ સે કમ ત્રણ દિવસના મદની કાફિલામાં આશીકાને રસૂલની સાથે સુન્તાથી ભરપૂર મુસાફરી કરીને ઘરવાળાઓ માટે હુઅા પણ કરતા રહો. મદની કાફિલામાં મુસાફરીની બરકતથી પણ ઘરોમાં મદની માહોલ બનવાની “મદની બહાર” સાંભળવા મળે છે.

મીઠાં મીઠાં ઈસ્લામી ભાઈઓ ! બયાનને અંત તરફ લાવતાં સુન્તાની ફળીલત અને થોડી-ધાણી સુન્તાઓ અને આદાબ બયાન કરવાનું સૌભાગ્ય પ્રામ કરું છું. તાજદારે રિસાલત, શહનશાહે નુબુવ્યત, મુસ્તફા જાને રહેમત, શમ્શેર બજમે હિદાયત, નૌશાહે બજમે જન્તા સુન્તાથી મહિષત રાખી તેણે મારાથી મહિષત રાખી અને જેણે મારાથી મહિષત રાખી તે જન્તમાં મારી સાથે હશે. (અબુ ઉસ્કરજ ૧૯ ચ ૩૪૩)

સીના તેરી સુન્તા કા મદીના બને આકા
જન્ત મેં પડોસી મુજે તુમ અપના બનાના
صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

કરમાને ગુણતા છે : તમે જ્યાં પણ હોવ મારા પર હુક્કે પાક પઢો કે તમારું હુક્કે પાક મારા સુધી પહોંચે છે. (અનુભૂતિ)

“મિસ્વાક કરના શુન્નત હૈ” (ઉર્દૂ)ના વીરા અક્ષરોના આધારે મિસ્વાકના 20 મદની ફૂલ

સૌપ્રથમ બે ફરમાને મુસ્તફા ચીની વાંચી લ્યો :

❖ બે રકાત મિસ્વાક કરીને પઢવી વગર મિસ્વાકની **70** રકાતો કરતા ઉત્તમ છે. ❖ મિસ્વાકનો ઉપયોગ પોતાના માટે જરૂરી કરી લો કારણ કે એમાં મોઢાની સફાઈ અને રબ તાદાલાને રાજી કરવાનું નિમિત્ત છે. (مسند إمام أحمد بن حنبل ج ٢ ص ٤٣٨ حديث ٤٦٩)

❖ દા'વતે ઈસ્લામીની પ્રકાશક સંસ્થા મકતબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત બહારે શરીઅત પ્રથમ જિલ્લનાં પાના **288** પર સદરુશ્શરીઆ, બદરુત્તરીકા, હજરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'જમી લાખે છે કે મશાઈખે કિરામ ફરમાવે છે : જે વ્યક્તિને મિસ્વાકની ટેવ હશે તો મોતના સમયે તેને કલ્ખો પઢવો નસીબ થશે અને જે અફીણ ખાતો હશે તેને મોતના સમયે કલ્ખો પઢવો નસીબ નહીં થાય.

❖ હજરતે સાધ્યદુના ઈબ્ને અખ્બાસ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا થી. રિવાયત છે કે મિસ્વાકમાં દસ ખાસિયતો છે : મોહું સાફ કરે, પેઢાને મજબૂત બનાવે, આંખોની રોશની વધારે, કફ દૂર કરે, મોઢાની દુર્ગંધ નાબૂદ કરે, સુન્નત તરીકા પર છે, ફરિશતા ખુશ થાય છે, રબ રાજી થાય છે, નેકી વધારનાર અને પાચન કિયા તંદુરસ્ત કરનાર છે (جَمِيعُ الْجَوامِعِ لِلْسُلْطُونِيِّ ج ٥ ص ٤٤٩ حديث ١٤٦٧)

❖ હજરતે સાધ્યદુના અષ્ટુલ વહેદાબ શા'રાની فِيْدِيْسَ سُرُّهُ التُّورَانِيِّ કરે છે : એક વાર હજરતે સાધ્યદુના અબૂ બક શિષ્ટલી બગદાદી ને વુગુ સમયે મિસ્વાકની જરૂરત હતી, તપાસ કરી પણ ન મળી, જેથી એક દીનાર (એટલે કે એક સોનાની અશરર્ફી) માં મિસ્વાક ખરીદીને

કરમાને શુલ્કાના : કે મારા પર એક વાર ફુરું પાક પડે અલ્લાહ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ તેના પર દસ રહેમત મોકલે છે. (૧)

ઉપયોગ કર્યો. કેટલાક લોકો એ કહ્યું : આ તો આપે બહુ વધારે ખર્ચ કરી નાખ્યો. શું આટલી મોંધી મિસ્વાક પણ લેવાય ખરી? ફરમાવ્યું : બેશક આ દુનિયા અને આની તમામ વસ્તુઓ **અલ્લાહ** عَزٌّوٗ جَلٌّ ની પાસે મન્દુરના પંખ બરાબર પણ હૈસિયત નથી રાખતી, જો ક્યામતના દિવસે **અલ્લાહ** ગુરૂં જલી એ મને આ પૂછી લીધું તો શું જવાબ આપીશ કે : તેં મારા હંબીબની સુન્ત (મિસ્વાક) કેમ ત્યજ? જે માલ અને દૌલત મેં તને આપી હતી તેની હકીકત તો મારી પાસે મન્દુરના પંખ બરાબર પણ ન હતી, તો છેવટે આવી હકીર દૌલત માટે આ મોટી સુન્ત મિસ્વાકને મેળવવા માટે કેમ ખર્ચ ન કરી? نَكْسٌ إِلَى الْوَاقِعِ الْأَنْوَارِ ص ٣٨ **❖** સાચ્ચિદુના ઈમામ શાફીએ ફરમાવે છે : ચાર ચીજો બુદ્ધિ વધારે છે : વર્થ વાતોથી પરેજ, મિસ્વાકનો ઉપયોગ, નેક લોકોની સંગત અને પોતાના ઈલમ પર અમલ કરવો حَيَاةُ الْحَيَاةِ ج ٢ ص ١٦٦ **❖** મિસ્વાક પીલુ અથવા જેતૂન તથા લીમડો વગેરે કડવા લાકડાની હોવી જોઈએ. **❖** મિસ્વાકની જડાઈ નાની આંગળીના બરાબર હોવી જોઈએ. **❖** મિસ્વાક એક વેંતથી વધારે લાંબી ન હોય નહિંતર તેના પર શૈતાન બેસે છે. **❖** તેના રેશા પોચાં હોય કે સખત રેશા દાંતો અને પેઢાં વચ્ચે જગ્યાનું કારણ બને છે. **❖** મિસ્વાક તાજ હોય તો ઘણું સારું નહિંતર થોડીવાર પાણીમાં પલાળી નરમ કરી લો **❖** યોગ્ય એ છે કે તેના રેશા દરરોજ કાપતા રહો કે રેશા ત્યાં સુધી ફાયદાકારક રહે છે જ્યાં સુધી તેમાં કડવાશ બાકી રહે **❖** દાંતોની પહોળાઈમાં મિસ્વાક કરો **❖** જ્યારે પણ કરવી હોય ત્યારે કમ સે કમ ત્રણવાર કરવી **❖** દરેક વખત ધોઈ લેવી **❖** મિસ્વાક જમણા હાથમાં એવી રીતે લો કે નાની આંગળી તેની નીચે અને વચ્ચેની ત્રણ આંગળીઓ ઉપર અને અંગૂઠો મથાળે હોય **❖** પહેલા જમણી બાજુનાં ઉપરનાં દાંતો

કરમાને શુશ્રાવ : જે મારા પર દસ વાર દુર્ઘે પાક પડે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ એના પર સો રહેમત મોકલે છે. (નુદ્વ)

પર, પછી ડાબી બાજુના ઉપરનાં દાંતો પર, પછી જમણી બાજુનાં નીચેનાં દાંતો પર, પછી ડાબી બાજુના નીચેનાં દાંતો પર મિસ્વાક કરો મુહૂર્ભાંધિને મિસ્વાક કરવાથી મસા થવાની શક્યતા રહે છે મિસ્વાક વુજૂની અગાઉની સુન્નત છે અલબત્ત, સુન્નતે મુઅક્કદા તે સમયે છે જ્યારે કે મોઠામાં દુર્ગંધ દોય (માખૂજ અઝ ફતાવા રજવિયા જિ. 1 પાના: 623) મિસ્વાક જ્યારે બિન ઉપયોગી થઈ જાય ત્યારે ફેંકો નહીં કારણકે આ સુન્નત પર અમલ કરવાનું એક સાધન છે, કોઈ જગ્યાએ તકેદારીથી મૂકી દો અથવા દાટી દો તથા પથર વગેરે વજન બાંધિને દરિયામાં તુબાડી દો.

(વિગતવાર જાણકારી માટે મકતબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત કરેલ પુસ્તક બહારે શરીઅત પ્રથમ જિલ્લાનાં પાનાં 294 થી 295 નું વાંચન કરી લો)

હજારો સુન્નતો શીખવા માટે મકતબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત બે પુસ્તકો (1) 312 પાનાં પર આધારિત પુસ્તક “બહારે શરીઅત” ભાગ 16 અને (2) 120 પાનાંનું પુસ્તક “સુન્નતે ઔર આદાબ” ખરીદીને વાંચો. સુન્નતોનાં અભ્યાસનું એક શ્રેષ્ઠ માધ્યમ દા’વતે ઈસ્લામીના મદની કાફિલામાં આશિકાને રસૂલની સાથે સુન્નતોથી ભરપૂર મુસાફરી પણ છે.

લૂટને રહેમતે કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્નતે કાફિલે મેં ચલો
હોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો ખત્મ હોં શામતે કાફિલે મેં ચલો

صلوٰعٰلِ الحبِّب! صَلُّوٰعَلٰى الْحَبِّبِ

એક ચુપ સો સુખ

તાલિબે ગમે મદીના
વ બધીએ વ મજિબેરત
વ બે દિસાબ જન્તુલ
કિરદોસ મેં બે દિસાબ આકા કા પોસ

1 મુહર્રમુલ હરામ, 1433 હિ.

કરમાને ગુણતા કે : જેની સામે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર હુક્કે પાક ન પઢે તો એ લોકોમાં ઘારો કંજુસ વ્યક્તિ છે. (અનુભૂતિ)

અનુકુમણીકા

શીર્ષક	પાઠું	શીર્ષક	પાઠું
હુરુદ શરીરની ફીલિલત	1 એક સહાબીના જન્તી હોવાનું રહસ્ય		17
મૌનમાં સલામતી છે	2 વર્થ વાતોના ઉદાહરણો		18
બહેરામ અને પક્ષી	2 નકારું બોલનાર માટે જૂઠી અતિશાયોક્તિના		
મૌનની ફીલિલત અંગે મુસ્તફાના ચાર કરમાનો	3 ગુનાછ થી બચવું મુશ્કેલ હોય છે		20
60 વર્ષની ઈબાદત કરતા વધુ સારું હોવાનો ખુલાસો	3 કાશ ! બોલતા પહેલા સહેજ રોકાઈને જોખવાનો		
વ્યર્થ વાતોના કંપાવનારા ચાર નુકશાન	3 મોડો મળી જાય		21
સહૃથી વધારે નુકશાનકારક વસ્તુ	5 આતંકવાહિઓની વ્યર્થ ચર્ચા		21
ભલાઈની વાત કરો અથવા ચૂપ રહો	6 સિરીકે અકબર મોટામાં પથર મૂડી રાખતા		22
જો જન્તાની જરૂરત હોય તો.....	6 40 વર્ષ મુશ્કી મૌન રહેવાનો પ્રયત્ન		22
મૌન ઈમાનની સલામતનું માયમ છે	7 વાતચીત લખીને સ્વમૂલ્યાંકન કરનારા તાબેઈ બુરુજ		23
મૌન અજ્ઞાની (જીહિલ)નો પડદો છે	7 વાતચીતના હિસાબનો તરીકો		24
મૌન ઈબાદતની ચાવી છે	7 ઉમર રિન અનુદુલ અર્જીઝ પ્રૂસ્કે પ્રૂસ્કે રંગાં		25
માલની સુરક્ષા સરળ છે પણ જીભની	7 ડિસસાનો ખુલાસો		25
બોલનારો ઘણીવાર પસ્તાય છે	8 વાતને બિન જરૂર બાબતોથી પાક કરવાનો જામ ઉપય		27
બોલિને પસ્તાવા કરતા ન બોલિને પસ્તાનું સારું	9 મૂર્ખ વગર વિચારે બોલે છે		28
મૂંગો ફાયદમાં રહે છે	9 બોલતાં પહેલાં જોખવાની રીત		29
ધર શાતિનું પારણું કઈ રીતે બને?	10 મૌન રહેવાની રીત		30
સાસ વહુનો કણ્ણ્યો ડામવાનો મદની ઉપાય	10 સારી રીતે બોલાવીને સવાબ કર્માવો		32
મોં(જીભ) ની સેવામાં વિનંતી	11 મૌનની બરકતની 3 મદની બહારો		33
સારી વાત કરવાની ફીલિલત	12 (1) મૌનની બરકતથી દીદારે મુસ્તફા		33
આકા દીર્ઘ મૌનવાળા હતા	12 (2) વિસ્તારમાં મદની માહોલ બનાવવા માટે		
બોલવા અને ચૂપ રહેવાના બે પ્રકાર	13 મૌનની ભૂમિકા		35
અભિત્સ વાતની ઓળખ	14 મદની કામો માટે મદની સાધન		36
મોટામાંથી લોહી અને પરું નીકળતું હશે	15 (3) ધરમાં મદની માહોલ બનાવવામાં મૌનની		
કૂતરા સ્વરૂપે	15 ભૂમિકા		36
જન્ત હરામ છે	16 ધરમાં મદની માહોલ બનાવવાના 19 મદની ફૂલ		38
સાત મદની ફૂલોનો ફાડકી ગુલદસ્તો	16 મિસ્વાકના 20 મદની ફૂલ		42
દે કાશ ! આવું થઈ જાય....	17 અનુકુમણીકા		45

કરુણાને મુશ્કા : એ માણસની નાક માટીમાં ભળી જાય જેની પાસે મારો ઉલ્લેખ થાય અને એ મારા પર દુર્ઘટે પાક ન પણ. (૨૮)

માહેદ ઓ મુશ્કા

મુખ્ય	કાબ	મુખ્ય	કાબ
શિયાત્રાન બીજી કુશ્મારક લાલિયાલા હોર	મારા નાયા	મનુષીય દિને બાબ દિને કરાચી	કુરાન પાક
દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	અખાફ સાદો	મનુષીય દિને બાબ દિને કરાચી	ત્રણ કુરાલાયાન
દાર સાદી બીર્વોટ	અખાફ આખુમ	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	સુખ બાગરી
દાર લીફર્વોટ	મુશ્રેફ	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	સુન તર્મેદી
મુસ્લીમ સાલાન બીર્વોટ	અલ્લો નાયા	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	મદદામ અખ
દાર આ કાબ અર્બી બીર્વોટ	ખુસી ખાલ્લીન	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	અસ્ટન કુર્બી
દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	મન્દાજ ખાલ્દીન	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	સંદર્ભ ક
દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	તારખ ખાલ્દો	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	શુભ લાયાન
દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	તારખ દુષ્ણ	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	ફર્ડોસ બાન્ધોરાખ્લાબ
નોયે વેચ પેન્દ્ર કુરાલાલા હોર	કષ્ટ મખ્ખોબ	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	સુખ જીવાન
ચાંદ	અન્ધેન	મનુષીય અચ્છી બીર્વોટ	સંસ્કૃત મં સુસ્વીદ દાન દી દીના
દાર આ ખાન અર્બાન બીર્વોટ	લોલ અન્દોર	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	શરજાહ સિદ્દ
રશા કાલ્ટેશન કુરાલાલા હોર	ફલાય રશ્વીય	મનુષીય અચ્છી બીર્વોટ	ચસન જીન
મનુષીય દિને બાબ દિને કરાચી	બાન્ધોરિય	દાર બિન ખલ્દોન બીર્વોટ	માન્યાચ અમ્રિન જીલ
મનુષીય દિને બાબ દિને કરાચી	દસ્કાલ ખંખુણ	દાર આ કાબ ખલ્લી બીર્વોટ	મ્રાત્રા જાન્યાન

આ પુસ્તિકા વાંચીને બીજાને આપી દો

લગ્ન તથા મોત-મય્યત પ્રસંગે, ઈજિતમાય, ઉર્સ અને મીલાદના જુલૂસ વગેરેમાં મકતબતુલ મદીનાથી પ્રસ્તુત કરેલ પુસ્તિકાઓ અને મદની ઝૂલોની પત્રિકા વહેંચીને સવાબ કર્માવો, ગ્રાહકોને સવાબની નિયતથી બેટ આપવા માટે પોતાની દુકાનો પર પણ પુસ્તિકા રાખવાનો નિત્યક્રમ બનાવો, સમાચાર પત્ર વિત્રકો અથવા બાળકો દ્વારા પોતાના મહોલ્લાના ઘર ઘરમાં માસિક ઓછામાં ઓછા એક સુન્નતોથી ભરપૂર પુસ્તિકા અથવા મદની ઝૂલોની પત્રિકા પહોંચાડી નેકીની દા'વતની ધૂમો મચાવો અને ટગલાબંધ સવાબ કર્માવો.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ إِنَّمَا يَعْذِذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ يَسُّمُ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ط

સુન્નતની બહાર

તથ્લીગે કુરાનાનો સુન્નતની વિશ્વચાપી બિનરાજકીય તહેરીક દા'વતે ઈસ્લામીના સુવાસિત મદની માલોલમાં મુખ્યત્વે સુન્નતો શીખવા તેમ જ શીખવાડવામાં આવે છે. દર જુમેરાતે ઈશાની નમાજ પછી પોતાના શહેરમાં થનારા દા'વતે ઈસ્લામીના સુન્નતોથી ભરપૂર હફ્તાવાર ઈજતિમાઅમાં અલ્લાહ તથાલાને રાજી કરવા સારી સારી નિયતો સાથે આખી રાત રોકાવાની મદની અપીલ છે. આશિકાને રસૂલના મદની કાફિલામાં સવાબની નિયતથી સુન્નતોની તરનિયત માટે મુસાફરી અને દરરોજ “ફિકે મદીના” દ્વારા મદની ઈન્નામાતનો રિસાલો ભરીને દર મદની મહિનાની શરૂઆતનાં દસ દિવસની અંદર અંદર પોતાના જિમ્ભેદારને સિપુર્દ કરવાનો નિયમ બનાવી લ્યો. إِنَّمَا يَعْذِذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ આની બરકતથી સુન્નતના પાંદ બનવા, શુનાઓથી નફરત કરવા અને ઈમાનની સંભાળ માટે ચિંતાતૂર રહેવાનો ઉદ્દેશ બનશે.

દરેક ઈસ્લામી ભાઈ પોતાનો મદની મકસદ બનાવે કે “મારે પોતાની અને આખી દુનિયાના લોકોની ઈસ્લાહનો પ્રયત્ન કરવો છે” إِنَّمَا يَعْذِذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ પોતાની ઈસ્લાહ માટે “મદની ઈન્નામાત” પર અમલ અને આખી દુનિયાના લોકોની ઈસ્લાહના પ્રયત્ન માટે “મદની કાફિલા” માં મુસાફરી કરવી છે. إِنَّمَا يَعْذِذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ

મકતબતુલ મદીનાની શાખાઓ

શુશ્રણ	: વલિયા ભાઈ મસ્કિઝ સામે, ખ્વાજા દાના દરગાહ, સુરત	9601267861
વડોદરા	: બીજો માળ, કાશિમહાલા મસ્કિઝ, નાગરવાડા, વડોદરા	8141979371
જામનગર	: મકતબતુલ મદીના, પાંચ લાટી, જામનગર	9327977293
મોડાસા	: મકતબતુલ મદીના, સૂકી બજાર, મોડાસા	9725824820
ધોલકા	: તાજદારે મદીના મસ્કિઝ સામે, યાવર બજાર, ધોલકા	9725313772
બાલાસીનોર	: નિશાળ ચોક, બેંક ઓફ બરોડા પાસે, બાલાસીનોર	9586327091
ગાંધીધામ	: સપના નગર, મદીના મસ્કિઝ પાસે, ગાંધીધામ	7359263926

ISBN 978-969-579-887-4

0109113

MC 1286

મકતબતુલ મદીના

કેળાને મદીના, ત્રિકોણિયા બગીચા સામે,
મિરાજપુર, અહમદાબાદ-1, ગુજરાત, ફોન :- 9327168200

E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com